תוספתא · מהדורת ליברמן · סדר מועד

# תוספתא שבת (ליברמן)

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

# תוספתא שבת (ליברמן)

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספתא-שבת-ליברמן/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

# תוכן העניינים


**פרק א** ..... 4
**פרק ב** ..... 6
**פרק ג** ..... 8
**פרק ד** ..... 10
**פרק ה** ..... 11
**פרק ו** ..... 13
**פרק ז** ..... 14
**פרק ח** ..... 16
**פרק ט** ..... 19
**פרק י** ..... 21
**פרק יא** ..... 23
**פרק יב** ..... 25
**פרק יג** ..... 27
**פרק יד** ..... 30
**פרק טו** ..... 32
**פרק טז** ..... 35
**פרק יז** ..... 37

# פרק א

א ארבע רשויות רשות היחיד ורשות הרבים. אי זהו רשות היחיד, חריץ שעמוק עשרה ורחב ארבעה, וכן גדר שגבוה עשרה ורחב ארבעה, זהו רשות היחיד גמורה.

ב אי זהו רשות הרבים, סרטיה ופלטיה גדולה, ומבואות המפולשין. זו היא רשות הרבים גמורה.

ג אין מוציאין מרשות היחיד זו לרשות הרבים זו, ואין מכניסין מרשות הרבים זו לרשות היחיד זו, ואם הוציא והכניס בשוגג חייב חטאת, במזיד ענוש כרת, ונסקל. אחד המוציא ואחד המכניס, אחד המושיט ואחד הזורק חייב.

ד אבל הים והבקעה והכרמלית והאסטונית והאסקופה אינן לא רשות היחיד ולא רשות הרבים. אין נושאין ונותנין לתוכן, ואם נשא ונתן פטור. אין מוציאין לא מתוכן לרשות הרבים ולא מרשות הרבים לתוכן, ואין מכניסין לא מתוכן לרשות היחיד ולא מרשות היחיד לתוכן, ואם הוציא והכניס פטור.

ה חצר של רבים ומבואות שאין מפולשין עיריבו מותרין, לא עיריבו אסורין.

ו אדם עומד על האיסקופא נותן לבעל הבית ובעל הבית נותן לו, נותן לעני והעני נותן לו, נוטל מבעל הבית ונותן לעני, מן העני ונותן לבעל הבית שלשתן פטורין. אחרים אומ' אסקופא משמשת שתי רשויות, וכל זמן שפתח פתוח כלפנים, פתח נעול כלחוץ. היתה גבוהה עשרה טפחים הרי זו רשות לעצמה.

ז כשם שמפסיקין לקרית שמע כך מפסיקין לקרית מגלה ולקריית ההלל ולתקיעת שופר ולנטילת לולב ולכל מצות האמורות בתורה.

ח לא יצא החייט במחטו ערב שבת סמוך לחשיכה, שמא ישכח ויצא. ולא נגר בקיסם שבצוארו, ולא צבע בדגמא שבאזנו, ולא שלחני בדינר שבאזנו, ולא סורק במשיחה שבצוארו. אם יצאו, כולן פטורין דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומ' אומן דרך אומנותו חייב, ושאר כל אדם פטורין.

ט הסוחר כסות לא יצא בכסות המקופלת ומונחת על כתיפו לרשות הרבים, ואם יצא הרי זה חייב.

י לא יצא אדם במעות הצרורין לו בסדינו לרשות הרבים, ואם יצא הרי זה חייב.

יא יוצאין בתפלין עם חשיכה. וקורין בכתבי הקדש עם חשיכה, אבל אין קורין בלילי שבת. לאור הנר. אפי' גבוה ממנו, ואפי' בית אחר, ואפי' עשרה בתים זה לפנים מזה. אבל מסתכל הוא לתוך הכוס, או לתוך הקערה, ואינו חושש.

יב רבן שמעון בן גמליאל או' תינוקות מתקנין פרשיותיהן בלילי שבת לאור הנר.

יג אמ' ר' ישמעאל פעם אחת קראתי לאור הנר ובקשתי להטותו, אמרתי כמה גדולים דברי חכמי' שאומרין אין קורין בלילי שבת לאור הנר. ר' נתן או' הטהו ודיי, וכתוב על פנקסו ישמעאל בן אלישע הטה את הנר בשבת, לכשיבנה בית המקדש יביא חטאת.

יד אמ' ר' שמעון בן לעזר בוא וראה עד היכן פרצה טהרה, שלא גזרו הראשונים לומר לא יאכל טהור עם הנדה, שהראשונים לא היו אוכלין עם הנדות, אלא אמרו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה.

טו שבית שמיי אומ' לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ ובית הלל מתירין.

טז אלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיהו בן גרון כשעלו לבקרו, נמנו ורבו בית שמיי על בית הלל. שמונה עשר דבר גזרו בו ביום, והיה אותו היום קשה להם לישראל כיום שנעשה בו העגל.

יז ר' אליעזר אומ' בו ביום גדשו סאה, ר' יהושע אומ' בו ביום מחקו סאה, שכל זמן שהמדה מלאה ואדם נותן לתוכה לסוף מוציאה ממה שבתוכה.

יח בו ביום אמרו כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע, ונמנו ורבו בית שמיי על בית הלל.

יט בו ביום אמרו השוכח כלים בערב שבת עם חשיכה תחת הצנור, ונמנו ורבו בית שמיי על בית הלל.

כ אמרו בית שמיי לבית הלל, אין אתם מודין שאין צולין בשר בצל וביצה בערב שבת עם חשיכה אלא כדי שיצולו, אף דיו סמנין וכרשנין כיוצא בהן.

כא אמרו להן בית הלל, אי אתם מודין שטוענין קורות בית הבד ותולין עגולי הגת ערב שבת עם חשיכה, אף דיו סמנין וכרשנין כיוצא בהן. אילו עמדו בתשובתן ואילו עמדו בתשובתן, אלא שבית שמיי אומ' ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך שתהא כל מלאכתך גמורה מערב שבת, ובית הלל או' ששת ימים תעבד, מלאכה עושה אתה כל ששה.

כב בית שמיי או' אין מוכרין לנכרי ולא טוענין עמו ולא מגביהין עליו אלא כדי שיגיע למקום קרוב. ואי זהו מקום קרוב [עד שיגיע לבית הסמוך לחומה]. ר' עקיבא או' כדי שיצא מן הפתח ויקדש עליו היום. אמ' ר' לעזר בי ר' צדוק של בית רבן גמליאל היו מוליכין כלי לבן שלהן לכובס נכרי שלשה ימים קודם לשבת, וצבועים בערב שבת. לפי דרכנו למדנו שהלבנים קשין להעשות יתר מן הצבועין.

כג פותקין מים לגנה בערב שבת עם חשיכה והיא שותה והולכת בשבת. נותנין קילור לעין ואספלנית למכה בערב שבת עם חשיכה והן מתרפין והולכין כל השבת כולה.

נותנין גפרית תחת הכלים בערב שבת עם חשיכה והן מתגפרין והולכין בשבת. נותנין מגמר על גבי גחלים בערב שבת עם חשכה, ואין נותנין חטים לרחים של מים אלא כדי שייטחנו.

## פרק ב

א מדליקין בפתילה מחורכת, ולא בסמרטוטין ואע"פ מחורכין. כל אילו שאמרו אין מדליקין בשבת מדליקין בהן ביום טוב, חוץ משמן שריפה. מפני מה אמרו אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב, לפי שאין שורפין לא תרומות ולא קדשים ולא חמץ ביום טוב.

ב כל אילו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת מותר לעשותן מדורה, בין על גבי הארץ בין על גבי מנורה, בין להתחמם כנגדן בין להשתמש לאורן, ולא אמרו אלא לעשותן פתילה לנר בלבד.

ג ר' שמעון בן לעזר אומ' אין מדליקין בצרי. ר' ישמעאל או' כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו. ר' ישמעאל בי ר' יוחנן בן ברוקה או' אין מדליקין אלא ביוצא מן הפרי. ר' טרפון אומ' אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד. עמד ר' יוחנן בן נורי על רגליו ואמ', מה יעשו אנשי בבל שאין להן אלא שמן שמשמין, מה יעשו אנשי מדי שאין להם אלא שמן אגוזים בלבד, מה יעשו אנשי אלכסנדריא שאין להם אלא שמן צנונות, מה יעשו אנשי קפוטקיא שאין להם לא זה ולא זה, אין לך אלא מה שאמרו.

ד מדליקין בשמן פקועות ובנפט. ר' שמעון שיזורי או' מדליקין בשמן דגים ובעטרן. סומכוס אומ' כל היוצא מן הבשר אין מדליקין בו, חוץ משמן דגין. ר' שמעון בן לעזר אומ' כל היוצא מן העץ אין בו משום שלש על שלש, ומסככין בו, חוץ מן הפשתן. כרך דבר שמדליקין על גבי דבר שאין מדליקין, אין מדליקין בו. רבן שמעון בן גמליאל או' של בית אבה היו כורכין פתילה על גבי אגוז ומדליקין בה.

ה אמ' ר' יהודה כשהיינו שרוין בעלית בית נתזה בלוד, היו נוקבין שפופרת של ביצה וממלאין אותה שמן ונותנין אותה על פי הנר בערב שבת עם חשיכה, כדי שיהא דולק ושוהא בלילי שבת, והיו שם זקנים ולא אמר אחד מהן דבר.

ו אם חברה בסיד ובגפסוס בערב שבת מותר.

ז נותנין טיט וחרסית תחת הנר בערב שבת עם חשיכה כדי שיהא שוהא ודולק בלילי שבת. נותנין גרגר של מלח וגריס של פול על פי הנר בערב שבת עם חשכה כדי שיהא שוהה ודולק בלילי שבת. מעלין בדיופי ומטיפין מן הארק לחולה בשבת.

**ח** החותה בגחלים חייב חטאת. ר' שמעון בן לעזר או' משם ר' לעזר בי ר' צדוק חייב שתי חטאות, מפני שמכבה את העליונות ומבעיר את התחתונות. החותה גחלים להתחמם כנגדן פטור.

**ט** כלים שניטמאו באב הטומאה אין מטבילין אותן בין השמשות. ר' שמעון שיזורי אומ' אף בחול אין מטבילין אותן בין השמשות, מפני שצריכין הערב שמש, ושנטמאו בולד הטומאה מטבילין אותן בין השמשות. כלל אמ' ר' שמעון בן לעזר דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אין עושין אותו בין השמשות, ודבר שאין חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת עושין אותו בין השמשות.

**י** ר' נתן או' אף מפני נדרים נשים מתות בשעת לידתן. ר' יוסה או' שלשה הן דבקי מיתה מסורין לנשים. רבן שמעון בן גמליאל או' הלכות הקדש וחטאות ומעשרות הן הן גופי תורה מסורין הן לעם הארץ. היו שלשתן להעשות מדליקין את הנר מערבין וטומנין את החמין.

**יא** (פ"ג בד ובכי"ל) כירה שהסיקוה בגפת ובעצים סומכין לה, ואין מקיימין עליה עד שתהא גרופה וקטומה.

**יב** גחלים שעממו, או שהדליק עליהם נעורת של פשתן, הרי הן כקטומות.

**יג** שתי כירים המתאימות, אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה גרופה וקטומה, מקיימין על גבי גרופה וקטומה, [ואין מקימין על גבי שאינה גרופה וקטומה]. ומה הן מקיימין עליה, בית שמיי או' אין מקיימין עליה כלום, ובית הלל או' חמין, אבל לא תבשיל. עקר את המחם, הכל מודים שלא יחזיר דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומ' בית שמיי אומ' חמין אבל לא תבשיל, ובית הלל או' חמין ותבשיל. עקר, בית שמיי או' לא יחזיר, ובית הלל אומ' יחזיר.

**יד** השכח תבשיל על גבי כירה וקדש עליו היום, בשוגג יאכל, במזיד לא יאכל. במי דברים אמורי' בתבשיל שלא בשל כל צרכו, וחמין שלא הוחמו כל צרכן, אבל תבשיל שבשל כל צרכו, וחמין שהוחמו כל צרכן, הרי אילו מותרין. ר' יהודה אומ' חמין שהוחמו כל צרכן הרי אילו מותרין, מפני שרע להם, אבל תבשיל שבשל כל צרכו, כל המצטמק ויפה לו, כגון כרוב ופול ובשר טרוף, אסור, וכל המצטמק ורע לו מותר.

**טו** המבשל בשבת בשוגג, יאכל. במזיד, לא יאכל דברי ר' מאיר. ר' יהודה או' בשוגג, יאכל למוצאי שבת, במזיד, לא יאכל. ר' יוחנן הסנדלר אומ' בשוגג, יאכל למוצאי שבת לאחרי' ולא לו, במזיד, לא יאכל לא לו ולא לאחרים.

טז כלל אמ' ר' ישמעאל בי ר' יוחנן בן ברוקה דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בין בשוגג בין במזיד אסור לו ולאחרים, ודבר שאין חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בשוגג, יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו, במזיד, לא לו ולא לאחרים.

יז השוחט בשבת בשוגג, יאכל למוצאי שבת. במזיד, לא יאכל.

יח פירות שלקטן בשבת בשוגג, יאכלו למוצאי שבת, במזיד לא יאכלו.

יט התורם והמעשר בשבת, בין בשוגג בין במזיד, מעשרותיו מעשר.

כ המטביל כלים בשבת, בין בשוגג בין במזיד, עלו ידי טבילה.

כא הנוטע בשבת בשוגג, יקיים, במזיד, יעקור. בשביעית, בין בשוגג בין במזיד, יעקור. מפני מה אמרו הנוטע בשבת בשוגג, יקיים, במזיד, יעקור, ובשביעית בין בשוגג בין במזיד, יעקור, מפני שמונין לשביעיות ואין מונין לשבתות. דבר אחר, נחשדו ישראל על השביעיות ולא נחשדו על השבתות. ר' יהודה אומ' חלוף הן דברים, בשבת בין בשוגג בין במזיד, יעקור, בשביעית, בשוגג, יקיים, במזיד, יעקור.

כב רבן שמעון בן גמליאל אומ' מגלגלין בצים על גבי גג של סיד רותח, ואין מגלגלין ביצים על גבי עפר רותח.

## פרק ג

א לא תמלא אשה קדרה ותרמוסין ועסיות ותתן לתוך התנור בערב שבת עם חשיכה, אם נתנה למוצאי שבת אסורין עד כדי שייעשו.

ב לא ימלא נחתום חבית מים ויתן לתוך התנור בערב שבת עם חשיכה, אם נתן, למוצאי שבת אסורין עד כדי שייחמו.

ג מרחץ שסתמו נקבין שלו מערב שבת, למוצאי שבת רוחץ בו מיד, סתמו נקבין שלו מערב יום טוב, נכנס ביום טוב ומזיע, ויוצא ורוחץ בצונן. אמ' ר' יהודה מעשה במרחץ של בני ברק שסתמו נקבין שלו מערב יום טוב, והיה ר' עקיבא ור' אלעזר בן עזריה נכנסין ומזיעין בתוכו, ויוצאין ורוחצין בצונן, אלא שהיו חמין שלו מחופין בנסרין. משרבו עוברי עבירה, חזרו לאסר. האבטאות שבכרכין מטילין בהן בשבת.

ד אין משתטפין לא בחמין ולא בצונן דברי ר' מאיר, ור' שמעון מתיר. ר' יהודה או' בצונן, אבל לא בחמין. אמ' ר' יהודה מעשה בביתוס בן זונן שהיו ממלין לו דלי של צונן מערב שבת ונותן עליו בשבת, כדי שייקר.

ה ממלא אדם חבית מים ונותנה כנגד המדורה, לא שתחם, אלא שתפוג צנתה. [ממלא אדם צלוחית של שמן ונותנו כנגד המדורה, ולא כדי שייחם, אלא כדי שתפוג צינתו].

רבן שמעון בן גמליאל אומ' האשה מדיחה ידה בשמן, ומחממתה כנגד הנר, וסכה את בנה. סך אדם את עצמו שמן ומתחמם כנגד המדורה, ואינו חושש.

ו סכין כל מיני סכות, אבל אין משמשין את המעיין, ואין חונקין בשבת.

ז מחים אדם אילונתית ונותן על מעיו, ולא יתן עדשה מלאה חמין על מעיו. ממלא אדם כוס של יין ונותנו על פי מיחם, לא שיחם אלא כדי שתפוג צנתו.

ח ממלא אדם כוס מים ונותן לתוך הספל, בין להחים לו את הצונן, בין לצנן לו את החמין.

ט המערה ממיחם למיחם ומאלפס לאלפס ומקדירה לקדירה מותר ליתן לשני, ואסור ליתן לראש'. חבית של טבל שנשברה מביא כלי ונותן תחתיה. נתמלא אסור לטלטלו. עביט של ענבים ומעטן של זתים שמשכו, אין מסתפקין בהן ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת.

י חבית שנשברה בראש הגג, מביא כלי ומניח תחתיה, ולא יהא מביא כלי אחר וקולט, כלי אחר ומסלק. אם יש שם אורחין, מביא כלי אחר וקולט, כלי אחר ומסלק.

יא נותן אדם כלי תחת הדלף בשבת, נתמלא שופך ושונה ואינו חושש.

יב גרף של רעי ושל מימי רגלים נוטלו ושופכו, ונותן לתוכו מים, ומחזירו למקומו.

יג מטלטלין נר חדש, אבל לא ישן דברי ר' יהודה. ר' מאיר אומ' כל הנרות מטלטלין, חוץ מן הנר שהדליקו באותה שבת. ר' שמעון או' כל הנרות מטלטלין, חוץ מן הנר הדולק בשבת. כבה, מותר לטלטלו, אבל כוס וקערה ועששית שכבו לא יזיזם ממקומן.

יד ר' לעזר בי ר' שמעון או' מסתפקין מנר הכבה, ומנר המנטף. נר שעל גבי הטבלה, מטה את הטבלה, והנר נופל, ומחזיר את הטבלה למקומה.

טו אין מטלטלין את המנורה בשבת, ר' לעזר בי ר' שמעון מתיר. אין מגרדין לא מנעלים ישנים ולא סנדלים ישנים, אבל סכין ומקנחין אותן.

טז אין סכין לא מנעלים חדשים ולא סנדלים חדשים, ולא יסוך את רגלו והיא בתוך המנעל, ולא יסוך את רגלו והיא בתוך סנדל, אבל סך הוא את רגלו ונותנה למנעל, סך את רגלו ונותנה לסנדל.

יז סך אדם את עצמו שמן ומתעגל על גבי קטבליא חדשה.

יח סכין ומדיחין ומפרכין באדם, אבל לא בבהמה, זה חומר בבהמה שאין באדם. מפספסין את הכיפין, ובלבד שלא יתלוש.

יט גזי צמר שבהפתיק אין מטלטלין אותן. אם התקינן בעל הבית להיות משתמש בהן, מטלטלין אותן.

כ אין טומנין את החמין כתחלה בשבת, אבל מוסיפין עליהן כלים. רבן שמעון בן גמליאל או' נוטל את הסדין ונותן את הגלופקרין, נוטל את הגלופקרין ונותן את הסדין. וכן היה

רבן שמעון בן גמליאל או' לא אסרו להטמין אלא מיחם שחמו בו מערב שבת, אבל מפנה הוא לתוך מיחם אחר, או לתוך קיתון אחר, ומטמין.

כא הטמין וכסה בדבר הנוטל בשבת, או שהטמין בדבר שאין ניטל בשבת וכסה בדבר הניטל בשבת, הרי זה נוטל ומחזיר.

כב הטמין וכסה בדבר שאין ניטל בשבת, או שהטמין בדבר הניטל בשבת וכסה בדבר שאין ניטל בשבת, אם מגולה מקצתו נוטל, ואם לאו אין נוטל. ר' יהודה אומ' נעורת של פשתן דקה הרי הן כזבל.

כג טומנין מיחם על גבי מיחם, וקדירה על גבי קדירה, ומיחם על גבי קדירה, וקדירה על גבי מיחם, וטח פיהם בבצק, לא שייחמו, אלא כדי שיהו שמורין. וכשם שאין טומנין את החמין בתחילה בשבת, כך אין טומנין לא את השלג ולא את הצנון. אין מרסקין את השלג שיזובו מימיו, אבל מרסק הוא לתוך הכוס, או לתוך הקערה, ואינו חושש.

## פרק ד

א ר' ישמעאל בי ר' יוסה אומ' משם אביו הסוס והפרד והדלובקס והגמל נמשכין באפסר. רחלות יוצאות כבונות למילת, שחוזית שיעלה עליהן זכר, כבולות שלא יעלה עליהן זכר.

ב לא יצא חמור באיכוף שלו אע"פ שקשור בו. רבן שמעון בן גמליאל אומ' יוצא חמור באיכוף שלו בזמן שקשור בו לחממו, ובלבד שלא יקשור בו את המסורכו ויפשיל את הרצועה לתחת זנבו.

ג לא יצא גמל במטוטלת התלויה בחטרתו, שלא יכנס בו הרוח, אבל יוצא הוא בזנבו הקשורה בחטרתו, שתכנס בו הרוח. עקוד, שלא יכוף ידו אחת ורגלו אחת ויקשור, רגול, שלא יכוף שתי ידיו זו לזו, שתי רגליו זו לזו, ויקשרנו.

ד הסוס יוצא בשיר, וכל בעלי השיר יוצאין בשיר, ונמשכין בשיר, ומזין עליהן וטובלין במקומן, ובלבד שיהו מחולחלין. ומכניס אפי' עשרה חבלים לתוך ידו, ובלבד שלא יכרוך על גבי ידו, ולא ישלשל חבלים על ידו יותר מטפח.

ה לא יצא הסוס בזנב שועל, ולא בזהורית שבין עיניו. לא תצא פרה בחוסם שלה, ולא סייחין בקרטלין שלהן, ולא עזין בכיסין של דדיהן. לא תצא בהמה בסנדל, ולא בקמיע אע"פ מומחה, זה חומר בבהמה שאין באדם. אבל יוצא היא באיגד שעל גבי מכה, ובקשישין שעל גבי שבר, ובשליה המדולדלת, ופוקקין לה זוג, ומטיילת בו בחצר.

ו לא תצא אשה בעיר של זהב, ואם יצאת חייב' חטאת דברי ר' מאיר. וחכמים אומ' לא תצא, ואם יצאת פטורה. ר' ליעזר אומ' יוצאה אשה בעיר של זהב, בטוטפת ובסרביטין, בזמן שהן תפורין. לא תצא אשה באצטמא, ואם יצאת הרי זו חייבת.

ז שלשה דברים נאמרו באצטמא. אין בה משום כלאים, ואין מיטמאה בנגעים, ואין יוצאין בה בשבת. ר' שמעון בן לעזר או' אף אין בה משם עטרה לכלות. כלל אמ' ר' שמעון בן לעזר כל חפוי מלמטה משערה יוצאה בו, למעלה משערה אין יוצאה בו.

ח לא ינעול אדם סנדל מסומר ויטייל בתוך הבית, אפי' ממטה למטה, אבל נוטלו ומכסה בו את הכלים. ר' לעזר בי ר' שמעון אוסר. נשרו רוב מסמרותיו ונשתיירו בו ארבע וחמש, ר' או' עד שבע, או שחפהו בעור מלמעלה, או שעשה לו מסמרין הרבה מלמטה, או שעשה לו טס, או יתד, כדי שיהלך עליו ולא תהא הארץ אוכלתו, מותר.

ט אי זהו קמיע מומחה, כל שריפא ושנה ושלש. אחד קמיע של כתב, ואחד קמיע של עיקרין יוצאין בו, ואין צריך לומ' שניכפה, אלא אפלו שלא יכפה, ואין צריך לומר דבר שיש בו סכנה, אלא אפי' דבר שאין בו סכנה, קושרו ומתירו בשבת, ובלבד שלא יתננו לתוך השיר, או לתוך הטבעת, ויוצא בו, מפני מראית העין.

י קמיע שאין מומחה, אע"פ שאין יוצאין בו בשבת, מטלטלין אותו בשבת.

יא לא תצא אשה במפתח שבאצבעה לרשות הרבים, ואם יצאת הרי זו חייבת. ר' ליעזר פוטר בכובלת, וחכמים פוטרין בצלוחית של פלייטין, בזמן שאין בה בוסם, הא אם יש בה בוסם הרי זו חייבת. כללו של דבר, כל שהו משום תכשיט לא תצא, ואם יצאת הרי זו פטורה, כל שאינו משם תכשיט, לא תצא, ואם יצאת הרי זו חייבת. אבל יוצאה היא בספכה מוזהבת ובטסין ובצפויין ובחליות שלה, במנעלים ובקורדוקיסין המוזהבין.

יב יוצאה באבן תקומה, אם נפלה תחזיר.

יג פורפת כתחילה בדבר הניטל בשבת.

## פרק ה

א יוצא אדם בקיסם שבשנץ שבסנדלו לרשות הרבים, אם נפל לא יחזיר, ואין צריך לומר שלא יתן כתחלה בשבת. ר' לעזר אומ' קב של קיטע, אם יש בו בית קבול כתיתין, יוצאין בו, ואם לאו אין יוצאין בו.

ב הגדמין טמאין, אין יוצאין בהן. יוצאין בפיקרין ובצופא. אימתי, בזמן שצבען בשמן וכרכן במשיחה, לא צבען בשמן, ולא כרכן במשיח', אין יוצאין בהן, ואם יצאו בהן מערב שבת, אע"פ שלא צבען בשמן ולא כרכן במשיחה, יוצאין בהן.

ג יוצאין במוך ובספוג שעל גבי מכה, ובלבד שלא יכרוך עליהן חוט, או משיחה. יוצאין בקליפת השום, ובקליפת הבצל, שעל גבי מכה. אם נפל, לא יחזיר, ואין צריך לומר שלא יתן כתחלה בשבת.

ד יוצאין באיגד שעל גבי מכה, וקושרו ומתירו בשבת. ואספלנית שפרשה מן האגד מחזירה.

ה יוצאין באספלנית, ובמלוגמא, וברטייה, שעל גבי המכה, ואם נפל לא יחזיר, ואין צריך לומר שלא יתן כתחלה בשבת.

ו נוטלה ומכסה בה את הכלים. לא יתקיננה משבת למוצאי שבת, שאין מתקינין מקדש לחול. ר' יודה אומ' אם החליקה מלמטה מחליק' מלמעלה, ואם החליקה מלמעלה מחליקה מלמטה. מגלה מקצת אספלינית מכן, ומקנח את המכה, וחוזר ומגלה מקצת אספלונית מכן, ומקנח את המכה. לא יקנח באספלונית, מפני שבא לידי מרוח, והממרח בשבת חייב חטאת.

ז לא יצא אדם בזוג שבצוארו, אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו, וזה וזה אין מקבלין טומאה. לא יצא אדם בחותם שבצוארו ולא בחותם שבכסותו, זה וזה מקבלין טומאה.

ח לא תצא בהמה בזוג שבצוארה, אבל יוצאה היא בזוג שבכסותה, וזה וזה מקבלין טומאה, זה חומר בבהמה שאין באדם. לא תצא בהמה בחותם שבצוארה, ולא בחותם שבכסותה, וזה וזה אין מקבלין טומאה.

ט מטלטלין עצי בשמים להניף ולהריח בהם לחולה, מוללו ומריח בו, לא יקטמנו להריח בו, ואם קטמו פטור.

י לא יקטמנו לחצות בו שניו, ולא לפתוח בו את הדלת, מפני שהוא כמתקין כלי, ואם קטמו חייב חטאת.

יא הרטנין יוצאין בסודרין שלהן, ולא הרטנין בלבד אמרו אלא כל אדם, אלא שדברו חכמים בהוה.

יב אמ' ר' יהודה מעשה בהורקנוס בנו של ר' ליעזר שיצא בסודר שלו לרשות הרבים, אלא שהיתה נימא כרוכה לו על אצבעו, אמרו חכמים לא היה צריך.

יג הרועין יוצאין בסקין שלהן. ולא הרועין בלבד אמרו אלא כל אדם, אלא שדברו חכמים בהוה. אמ' ר' יהוד' מעשה בר' טרפון שיצא בלילי שבת לבית המדרש, ונתנו לו סדין ואחזו בשתי ידיו ויצא בו מפני הגשמים.

יד יוצאין בסגיס, ביריעה, ובהמלא, בסקורטיא, ובקטבוליא, מפני הגשמים, אבל לא בתיבה, ולא בקופה, ולא במחצלת, מפני הגשמים.

# פרק ו

א אילו דברים מדרכי האמורי, המספר קומי, והעושה בלרית, והמגבה לגודגדון, והמגוררת בנה בין המתים, והקושר מטוטלת על יריכו, וחוט אדום על אצבעו, והמונה ומשליך צרורות לים, או לנהר, הרי זה מדרכי האמורי.

ב והמספק והמטפח והמרקד לשלהבת, הרי זה מדרכי האמורי. נפלה פת ממנו, אמר החזירה לי, שלא תאבד ברכתי, הניחו נר על הארץ, שיצטערו המתים, אל תניחו נר על הארץ, שלא יצטערו המתים, נפלו ממנו ניצוצות ואמר אורחין לנו היום, הרי זה מדרכי האמורי.

ג היה מתחיל במלאכה, ואמ' יבוא פלוני שידיו קלות ויתחיל בה, יבא זה שרגליו קלות ויעבור לפניו, הרי זה מדרכי האמורי. האומ' בחבית או בעיסה, יבוא פלוני שידיו קלות ויתחיל בה, הרי זה מדרכי האמורי.

ד הפוקק את החלון בסירה, והקושר ברזל בכרעי המטה של חיה, והעורך לפניה שלחן, הרי זה מדרכי האמורי. אבל פוקקין את החלון בגלופקרין, או בעמיר, ונותנין לפניה ספל של מים, וקושרין לה תרנגולת, שתהא לה לציית, ולא מדרכי האמרי.

ה האומר שחטו תרנגול זה שקרא בערב, שחטו תרנגולת זו שהיא קורא כזכר, האכילוה כרבלתא, שהיא קורא כזכר, הרי זה מדרכי האמורי.

ו קרא עורב, ואמ' לו צרח, קרא עורב ואמ' לו חזור לאחוריך, הרי זה מדרכי האמורי.

ז האומר אכול תמרה, חזרת זו, שתהא זכרני בה, אל תאכילני פני ברקית, השוק בארונו של מת, שתראנו בלילה, אל תישק בארונו של מת, שלא תראנו בלילה, הפוך את חלוקך, שתהא חולם חלומות, אל תהפוך את חלוקך, שלא תהא חולם חלומות, שב על המכביד, שתהא חולם חלומות, אל תשב על המכביד, שלא תהא חולם חלומות, הרי זה מדרכי האמורי.

ח האומר אל תשב על המחרישה, שלא תכבד עלינו מלאכה, אל תשב על המחרישה שלא תישבר, הרי זה מדרכי האמורי, ואם בשביל שלא תשבר ודיי, הרי זה מותר.

ט האומר אל תפשיל ידך לאחורך, שלא תאסר עלינו מלאכה, הרי זה מדרכי האמורי.

י התוסם אור בכותל, ואמ' חדא, הרי זה מדרכי האמורי. אם מפני ניצוצות הרי זה מותר.

יא השופך מים לרשות הרבים, ואמ' חדא, הרי זה מדרכי האמרי. אם מפני עוברין ושבין, הרי זה מותר.

יב הזורק ברזל לבית הקברות, ואמ' חדא, הרי זה מדרכי האמורי. ואם מפני חרשין, הרי זה מותר.

יג הנותן מקל של אוד וברזל תחת ראשו, הרי זה מדרכי האמורי. אם בשביל לשמרן הרי זה מותר.

יד המצווחת לתנור, שלא תנפול הפת, והנותנת קסמין באזני קדירה, שלא תהא מרתחת ושופעת לאחוריה, הרי זה מדרכי האמרי. אבל נותנת קסמים של תות וזכוכית בקדירה, בשביל שתבשל מהרה, אבל אמרו חכמים בזכוכית לא יעשה, מפני סכנת נפשות.

טו המשתקת לעדשים, והמוצצת [לאורז], והמטפחת לנר, הרי זה מדרכי האמורי.

טז נפל נחש על גבי מטה, ואמ', עני הוא וסופו להעשיר, עברה היא, יולדת זכר, בתולה היא, לאדם גדול נשאת, הרי זה מדרכי האמורי.

יז המושבת אפרוחין, ואמרה, איני מושבתן אלא בבתולה, איני מושבתן אלא ערומה, איני מושבתן אלא בשמאל, איני מושבתן אלא ביתרי, והמקדש ביתרי, והמשלח ביתרי, והאומר, הוסיפו על השלחן, הרי זה מדרכי האמורי.

יח הנותנת ביצים ועשבי' בכותל, וטחה בפניהם, ומונה שבעה ואחד, הרי זה מדרכי האמורי.

יט הכוברת אפרוחים בכברה, והנותנת ברזל בין האפרוחים, הרי זה מדרכי האמורי. אם מפני הרעמים, ואם מפני הברק, הרי זה מותר.

## פרק ז

א האומר ימיא וביציא, הרי זה מדרכי האמורי. ר' יהודה או' אומרי' ימיא וביציא.

ב האומר דגן, קרדן, הרי זה מדרכי האמרי. ר' יהודה אומ' דגן על שם דגון ע"ז, שנאמ' לדגון אלהיהם ולשמחה.

ג האומ' דני, דנו, הרי זה מדרכי האמורי. ר' יהודה אומ' על שם דן ע"ז, שנ' חי אליך דן וחי דרך באר שבע.

ד השואל במקלו, ואומ' אם אלך, ואם לא אלך, הרי זה מדרכי האמורי, אע"פ שאין ראיה לדבר, זכר לדבר, עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו.

ה האומ' מרפא, הרי זה מדרכי האמרי. ר' לעזר בי ר' צדוק או' אין או' מרפא, מפני בטול תורה. של בית רבן גמליאל לא היו או' מרפא, מפני דרכי האמורי.

ו האומר יתיר ונותר, הרי זה מדרכי האמורי. ר' יהודה או' לא יהא לו בביתו יתיר ונותר.

ז האומ' שתו והותירו הרי זה מדרכי האמרי. שתו והותירו לא מדרכי האמורי.

ח שתו והותירו, חמרא לחייכון, לא מדרכי האמרי.

ט מעשה בר' עקיבא שעשה משתה לבנו, על כל חבית וחבית שפתח, אמר לחיי רבננא ולחיי תלמידיהון.

י האומ' לאו, לאו, הרי זה מדרכי האמרי, אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר, ויאמרו לאל סור ממנו וגו'.

יא הקושר חוט על גבי אדום, רבן גמליאל או' אינו מדרכי האמרי, ר' לעזר בי ר' צדוק או' הרי זה מדרכי האמורי.

יב האומר אל תעבר בינותינו, שלא תפסק אהבתנו, הרי זה מדרכי האמרי. ואם מפני כבוד הרי זה מותר.

יג אי זהו מנחש, האומר נפלה מקלי מידי, נפלה פתי מפי, קרא לי איש פלני מאחרי, קרא לי עורב, נבח בי כלב, עבר נחש מימיני, ושועל משמאלי, ופסק צבי את הדרך לפני, אל תתחיל בי, שהרי שחרית היא, וראש חדש היא, ומוצאי שבת היא.

יד אי זהו מעונן, ר' ישמעאל או' זה המעביר על העין. ר' עקיבא או' אילו נותני עתים, כגון אילו שאומ' היום יפה לצאת, היום יפה ליקח, היום חמה נחפית, למחר גשמים יורדין, כגון אילו שהן אומ' למודי ערבי שביעיות להיות יפות ועקידות, קטניות להיות רעות. וחכמים אומ' אילו אוחזי העינים.

טו סוקרין את האילן בסקרה, וטוענין אותו באבנים, ואין חוששין לא משם שביעית ולא משם דרכי האמורי.

טז ממשיכין יין ושמן בצינורות לפני חתנים ולפני כלות, ולא משם דרכי האמורי. מעשה ביהודה והלל בניו של רבן גמליאל שנכנסו לכבול, והמשיכו אנשי העיר לפניהם בצנורות יין ושמן.

יז שורפין את המלכים ולא מדרכי האמרי, שנ' בשלום תמות ובמשרפות וגו'. כשם ששורפין על המלכים כך שורפין על הנשיאים, אבל לא על הדיוטות. ומה הן שורפין עליו מטתו וכלי תשמישו. מעשה שמת רבן גמליאל הזקן, ושרף עליו אנקלוס הגר יתר משבעים מנה.

יח עוקרין על המלכים, ולא משם דרכי האמורי.

יט כל עקור שיש בו טריפה אסור באכילה, ומותר בהנאה, שאין בו טריפה, מותר באכילה, ואין צריך לומר בהנאה. אי זהו עקור שיש בו טריפה, מן הארכובה ולמעלה, שאין בו טריפה, מן הארכובה ולמטה.

כ מבעיתין לעוות ולפוקה, ולא מדרכי האמורי. עמד עצם בגרונו נותן על ראשו מאותו המין.

כא אילו דברים המותרין, היה מתחיל במלאכה נותן הודאה ושבח לפני המקום. בחבית, או בעיסה, מתפלל הוא שתכנס בהן ברכה, ואל תכנס בהן מאירה.

כב מעבירין על גבי מעין בשבת. רבן שמעון בן גמליאל אומ' בדבר הניטל בשבת. לוחשין על העין, ועל הנחש, ועל העקרב, ואין לוחשין בדבר שדים, ר' יוסה אומ' אף בחול אין לוחשין בדבר שדים. וכן היה ר' יוסה או' אין לך בכל הכרכים רע יותר מסודמיון, שכל זמן שאדם רע קורין אותו סילמי, אין לך בכל העממים קשה יתר מאמרי, שכל זמן שאדם קשה קורין אותו אמורי.

כג ר' נהוריי אומ' אין לך בכל הכרכים מתון יתר מסודמיים, וכן מצינו שחזר לוט בכל המקומות ולא מצא מתונא כסדום, שנ' אברם ישב בארץ כנען.

כד ורבן שמעון בן גמליאל אומ' אין לך בכל עממין מתון יותר מאמוריים, וכן מצינו שהאמינו במקום וגלו לאפרקי, ונתן להם המקום ארץ שיפה כארצם, והיתה ארץ ישראל נקראת על שמן.

## פרק ח

א הגוזז מן הבהמה, מן החיה, ומן העופות, אפי' מן השלח, מלוא הסיט כפול, הרי זה חייב. יש חולקין בחזיר בין חטרתו לשאר גופו.

ב המיסיך שלשה חוטין כתחילה, הרי זה חייב. ר' יהודה או' אף השוביט, והמדקדק, על גבי אריג כל שהוא, הרי זה חייב. הצד חלזון והפוצעו הרי זה חייב שתי חטאות.

ג כל אבות מלאכות שבתורה עשאן כולן בהעלם אחד, חייב על כל אחת ואחת.

ד כל המקלקלין פטורין, חוץ מן החובל והמבעיר בשבת.

ה גר שנתגייר בין הגוים, ועשה מלאכה בשבת, ר' עקיבא מחייב, ומונבז פוטר. והדין נותן שיהא פטור, הואיל ושוגג חייב חטאת, ומזיד חייב כרת, מה מזיד אינו חייב עד שיבא לכלל ידיעה, אף שוגג לא יהא חייב עד שיבא לכלל ידיעה. אמ' לו ר' עקיבא מוסיף אני על דבריך, מה מזיד אינו חייב עד שיבא לכלל ידיעה בשעת מעשה, אף שוגג לא יהא חייב עד שיבא לכלל ידיעה בשעת מעשה. אמ' לו כל שכן שהוספת, אם בא לכלל ידיעה בשעת מעשה אף הוא אינו שוגג אלא מזיד.

ו השוכח את התורה ועבר עבירות הרבה, חייב על כל אחת ואחת. כיצד, היה יודע שיש חלב, ואמר אין זה חלב שחייבין עליו, היה יודע שיש דם, ואמר אין זה דם שחייבין עליו, חייב על כל אחת.

ז ר' שמעון בן לעזר או' כל שהוא כיוצא בו ואי איפשר לו להצניעו (יכול להוציאו), ואיפשר לו להצניעו ומצניעו, ובא אחר והוציאו הרי זה חייב.

ח המוציא מורסן לאכילה, כגרוגרת. לבהמה, כמלוא פי הגדי. לצבוע, כדי לצבוע בו בגד קטן. לולבי זרדים והחרובין, עד שלא ימתיקו, כגרוגרת. משימתיקו, כמלוא פי הגדי. אבל הלוף והחרדל, והתרומסין, ושאר כל הנכבשין, בין משימתיקו, ובין עד שלא ימתיקו, כגרוגרת.

ט שמן, כדי סיכת אבר קטן. ר' שמעון בן לעזר אומ' קטן בן יומו. חוצין, כדי לעשות אוזן לקפיפה מצרית. סיב, אחרים אומ' כדי ליתן על פי משפך, לסנן בו את היין.

י המוציא יין, כדי גמיעה. ר' יהודה או' כדי מזיגת הכוס. יבש, כזית דברי ר' נתן. חלב, כדי גמיעה. ר' לעזר אומ' אם של בהמה, כדי גמיעה, אם של אשה, כדי שיתן על פי קילור. מים, כדי גמיעה. ר' יהודה או' כדי לשוף בהן את הקילור. דם, ושאר כל המשקין, ברביעית. רבן שמעון בן גמליאל או' דם כדי לכחול עין אחת, שכך כוחלין לברקית. ר' שמעון בן לעזר או' משם ר' מאיר דם, כדי לכחול עין אחת, שכך כוחלין לחוורוד.

יא המוציא קשר המוכסין, עד שלא הראהו למוכס חייב, משהראהו למוכס פטור. ר' יהודה או' אף משהראהו למוכס חייב, מפני שמשמרו להראותו לבעל המכס.

יב המוציא שטר פרוע, ויש בו במקום הלובן כדי לכתוב שתי אותיות, ובכולו כדי לכרוך על פי צלוחית קטנה של פליטון, הרי זה חייב. ר' יהודה או' אף המוציא שטר פרוע כל שהוא הרי זה חייב, מפני שמשמרו להראותו לבעל חובו.

יג שטרי מקח וממכר, שטרי דיתקאות, הפתקאות, ומתנות כל שהן, חייב. קלף ודכסוסטוס, כדי לכתוב עליו את המזוזה. יריעה, כדי לכתוב עליה פרשה קטנה.

יד אי זהו פרשה קטנה, זו שמע.

טו שיער, כדי לגבל בו את הטיט.

טז טיט, כדי לעשות פי כור של צורפי זהב. פחמין, כדי לעשות מהן צינירה קטנה. ר' יהודה אומ' כדי ליתן על פי מולירא קטנה.

יז המוציא כלין מקופלין ומונחין על כתיפו, וסנדליו וטבעותיו בקומצו, הרי זה חייב, ואילו היה מלובש בהן פטור.

יח המוציא אדם וכליו עליו, וסנדליו ברגליו, וטבעותיו בידיו, הרי זה פטור, שאילו כמות שהן חייב.

יט חול, עפר, ואפר, שעורן בכזבל. ר' ישמעאל בי ר' יוחנן בן ברוקה או' עפר, כדי לכסות בו דם צפור קטנה. אי זו היא צפור קטנה, זה דרור.

כ חול הגס, כדי ליתן על פי כף סיד. אמ' ר' נראין דברי ר' עקיבא בחול דק, ודברי חכמים בחול גס. סיד, כדי לסוד קטנה שבבנות. ר' יהודה או' כדי לעשות כילכול. ר' נחמיה או'

כדי לעשות אנדפי. אמ' ר' נראין דברי ר' יהודה בזמן שהוא כביצה, ודברי ר' נחמיה בזמן שהוא חבוט.

כא קנה, כדי לעשות קולמוס, מגיע לקשרי אצבעותיו. בילס, כדי לעשות ממנו צנירה קטנה. סכוכית, אחרים אומ' כדי לפצע בה שתי נימין כאחת.

כב צרור, אבן, ר' ליעזר בן יעקב אומ' משקל עשרה דינרין. ר' לעזר אומ' כדי לעשות מסיפס.

כג מנין למאדים בשבת שהוא חייב, שנ' ועורת אלים מאדמים. אי זו היא חבורה, כל שיצא ממנה דם. נצרר הדם, אע"פ שאין יכול לצאת, הרי זה חייב. מנין לדם שהוא משקה, שנ' ודם חללים ישתה.

כד מנין ליין שהוא משקה, שנ' ודם ענב תשתה חמר.

כה מנין לדבש שהוא משקה, שנ' ויניקהו דבש מסלע. מנין לשמן שהוא משקה, שנ' משתה שמנים משתה שמרים.

כו מנין לחלב שהוא משקה, שנ' ותפתח את נאד החלב ותשקהו.

כז מנין לטל שהוא משקה, שנ' וימץ טל מן הגזה. מנין לדם נדה שהוא משקה, שנ' ממקור דמיה, ואומ' ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליש' ירוש' לחט' ולנידה. מנין לדמעת העין שהוא משקה, שנא' ותשקמו בדמעות שליש.

כח מנין למי האף שהוא משקה, שנ' ועפעפיו יזלו מים.

כט מנין לזרוע שהוא יד, שנ' ותהיינה העבותים אשר על זרועותיו כפשתים וימסו אסיריו מעל ידיו.

ל מנין למי שאחזו בולמוס שמאכילין אותו דבילה, שנ' ויתנו לו פלח דבלה וגו'.

לא המוציא שני נסרים כאחד, הרי זה חייב. תורי דקל, אחד. זמורה לנטיעה, אחת. לבהמה, כמלא פי הגדי. לעצים, כשיעור עיצי'. חבילי אזוב הסואה והקורנית שהכניסן לאכילה, כגרוגרת. לבהמה, כמלא פי הגדי. לעצים, כשיעור עצים. להזאה, כשיעור הזאה. גרענין לנטיעה, שתים. לבהמה, כמלוא פי חזיר. כמה מלוא פי חזיר, אחת. אחרים אומ' לחשבון חמש.

לב המוציא מאבני בית מנוגע, מעציו, ומעפרו, כל שהן, הרי זה חייב.

לג כוחל, ר' שמעון בן לעזר אומ', אם לרפואה, כדי לכחול עין אחת, אם לתכשיט, כדי לכחול שתי עינים.

לד המוציא מן בהמה, מן חייה, מן עופות, בין חיין בין מתים, הרי זה חייב. ר' נתן אומ' מתים חייב, חיין פטורין.

# פרק ט

א המוציא שני נימין מזנב הסוס, ומזנב הפרה, הרי זה חייב, מפני שמתקינין לנשבים.

ב המוציא שני זפין מן הקשה שבחזיר, הרי זה חייב. ר' שמעון בן לעזר אומ' אפי' אחד. יש שחולקין בחזיר, בין חטרתו לשאר גופו.

ג המוציא מצמר גפן, וצמר כלך, מצמר גמלים, ומצמר ארנבים, ומצמר חיה שבים, ושאר כל הנטוים, כולן מלא הסיט כפול, הרי זה חייב. הבגד, השק, והעור, כשיעור לטמאן כך שיעור להוציאן.

ד המוציא בין כלים גדולים ובין כלים קטנים הרי זה חייב. המוציא גחלת כל שהוא, הרי זה חייב. שלהבת כל שהוא, הרי זה חייב.

ה ברזל, ר' שמעון בן לעזר אומ' כדי לעשות ממנו דרבן. נחשת, כדי לעשות ממנו ציניר קטנה. נעורת של פשתן, כדי לעשות ממנה פתילה קטנה לנר.

ו משיחה, רבי נתן אומר כדי לקשור בה בין כתפיו. מוכין, כדי ליתן בתוך כדור קטנה. כמה כדור קטנה, כאגוז.

ז ארגמן, כדי ליטול ממנו דוגמה לאירה. סטיס, וקוץ, ופואה, כדי לצבוע מהן בגד קטן. כמה בגד קטן, פי סבכה.

ח המתכוין להוציא בפונדתו ופיה למעלה, והוציא בפונדתו ופיה למטה, בתוך פונדתו, והוציא בין פונדתו לחלוקו, ובחפת חלוקו, פטור. המתכוין להוציא בפונדתו ופיה למטה, ר' יהודה מחייב. אמ' ר' יהודה אני אומ' דבר אחד, והן אומ' דבר אחד, אני אומ' להן אי אתם מודים במתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו שהו פטור, שאם נתכוון והוציא לאחריו שהוא חייב. והם אמרו לו אי אתה מודה במוציא באחר ידו, ואחר רגלו, בפיו, ובמרפקו, שהוא פטור, שלא הוציא כדרך המוציאין. אני לא מצאתי תשובה לדבריהם, והם לא מצאו תשובה לדבריי.

ט שנים אוחזין במלגז ולוגזין, בכרכר ושובטין, בקולמוס וכותבין, בקנה והוציאוהו לרשות הרבים, שניהם פטורין. בעגול של דבילה, והוציאוהו לרשות הרבים, בקורה, והוציאוה לרשות הרבים, ר' יהודה או' אם אין אחד יכול להוציאה, והוציאוה שנים, חייבין. ר' שמעון אומ' אע"פ שאין אחד יכול להוציאה, והוציאוהו שנים, פטורין, שאין שנים חייבין על מלאכה אחת. שנים, שעשה אחד מהן מלאכה בשבת, ואין ידוע אי זהו, יביאו שניהם חטאת בשותפות, ייתנו עליה, ותאכל, דברי ר' שמעון. ור' יוסי פוטר. מודה ר' יוסי שזה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי, ומודה ר' יוסי בשנים שהיה אחד מהן מחוסר כפרה, ואין ידוע אי זה הוא, שיביאו חטאת בשותפות, ויתנו עליה, ותאכל.

י הוציא כחצי גרוגרת וחזר והוציא כחצי גרוגרת בהעלם אחת חייב, בשתי העלמות פטור. נאכל הראשון עד שלא ישב השיני, בין בהעלם אחת, בין בשני העלמות פטור. הוציא כחצי גרוגרת ונתנו בתוך ארבע אמות, וחזר והוציא כחצי גרוגרת ונתנו בתוך ארבע אמות אחרות, אם העבירן דרך עליו חייב, ואם לאו פטור.

יא הנוטל מלא הזוג בסערו, הרי זה חייב. ר' ליעזר או' אפי' אחד. הבורר שחורות מבין לבנות, ולבנות מבין שחורות, חייב. ר' שמעון בן לעזר או' צפורן שפירשה רובה, וציצין שפרשו רובן, ונטלן בשבת, פטור. נטלן בכלי, הרי זה חייב.

יב החולב, והמחבץ, והמגבן, כגרוגרת, המכבד, והמרבץ, והמרחיץ, והסך, והרודה חלת דבש, בשבת חייב חטאת, וביום טוב לוקה את הארבעים, דברי ר' ליעזר. וחכמים או' בין בשבת בין ביום טוב פטור, ואינו חייב כי אם שבות. ר' שמעון בן לעזר אומ' משם ר' אליעזר הכוחלת, והגודלת, והפוקסת, לעצמה פטורה, לאחרות חייבת. וכן היה ר' שמעון בן לעזר או' משם ר' ליעזר לא תקנח אשה פניה בבגד שיש בו סרק.

יג התולש, בין בימינו, בין בשמאלו, הרי זה חייב. באחת ידו, ברגלו, בפיו, ובמרפקו, או שהיה מהלך על גבי הארץ ונתזו צרורות מתחת רגליו ונפלו על גבי עשבים ותלש, פטור. מהלך אדם על גבי עשבים ועל גבי צרורות בשבת, ואינו חושש.

יד התולש עולשין לאכילה, כגרוגרת. לבהמה, כמלוא פי הגדי. לתקן הארץ, כל שהן. אם נתכוון בכולן, חייב שתים. אם היה מתעסק ותלש, פטור.

טו המזרד זרדין לאכילה, כגרוגרת. לבהמה, כמלוא פי הגדי. לתקן אילן, כל שהן. אם מתכוין בכולן, חייב שתים. אם היה מתעסק וזורד, פטור.

טז החופר והחורש והחורץ, מלאכה אחת. הדש והכותש והנופט, מלאכה אחת. התולש והקוצר והבוצר והמוסק והגודר והעודר, מלאכה אחת הן.

יז המכבס והסוחט, מלאכה אחת. ר' ישמעאל בי ר' יוחנן בן ברוקה או' צבעים קבעו סחיטה מלאכה בפני עצמה.

יח הבורר והטוחן והמרקיד והלש והאופ' לאכילה כגרוגרת. לבהמה, כבמלא פי הגדי, לצבוע, כדי לצבוע בו בגד קטן. ושאר כל הדברים, כשיעור לטומאן כך שיעור להוציאן.

יט התולש כנף מן העוף, הקוטמו והמורטו חייב שלש חטאות.

כ אין יונקין מבהמה טהורה ביום טוב, ואין צריך לומ' בשבת. אבא שאול אומ' יונקין היינו מבהמה טהורה ביום טוב.

כא לא תקל אשה מדדיה ותחלוב לתוך הכוס או לתוך הקערה ותניק את בנה. אין יונקין לא מן הנכרית ולא מבהמה טמאה. ואם היה דבר של סכנה, אין כל דבר עומד בפני פקוח נפש.

## פרק י

א הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע, בתוך ארבע אמות פטור, חוץ לארבע אמות חייב. שתי סרטאות זו על גבי זו, זרק מן העליונה לתחתונה, חוץ לארבע אמות חייב, לתוך ארבע אמות פטור. זרק מן האסרטא לדיר ולסהר למוקצה ולחצר, אפי' הן בבקעה, הרי זה חייב. הזורק מן החנות דרך סטיו לפלטיא חייב. מן החנות לסטיו, ומסטיו לפלטיא, פטור.

ב שתי בקעות זו על גבי זו, זרק מן התחתונה לעליונה, ומן העליונה לתחתונה (בתוך ארבע אמות), פטור. (חוץ לארבע אמות) אסתרטה על גבי בקעה, וזרק מן האסתרטה לבקעה, פטור. ר' שמעון או' אם יש במקום שזרק עומק עשרה טפחים הרי זה חייב.

ג מבוי ששוה לרשות היחיד ועשוי מדרון לרשו' הרבים, אם יש גובה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות, אין צריך לחי וקורה. רשות הרבים השופע לרשות היחיד הרי היא כרשות היחיד. שוה לרשות הרבים ועשוי מדרון לרשו' היחיד, אם יש גובה עשרה בתוך ארבע אמות, אין צריך לחי וקורה. רשות היחיד השופע לרשות הרבים הרי היא כרשות הרבים. שוה לכאן ולכאן וגבוה מן האמצע, אם יש גובה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות, אין צריך לחי וקורה. רשות היחיד השופע לרשות היחיד הרי היא כרשות היחיד, לרשות הרבים הרי היא כרשות הרבי'.

ד תל ברשות הרבים, ר' חנינא בן גמליאל אומ' אם יש גובה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות ונטל הימנו ונתן על גביו חייב, פחות מכן, בתוך ארבע אמות פטור, חוץ לארבע אמות חייב.

ה גג ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, ונטל הימנו ונתן על גביו חייב, פחות מכן, בתוך ארבע אמות פטור, חוץ לארבע אמות חייב.

ו עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה, ונטל הימנו ונתן על גביו חייב, פחות מכן, בתוך ארבע אמות פטור, חוץ לארבע אמות חייב.

ז מנורה ברשות הרבים גבוהה עשרה, ורחב ארבעה הפרח שבראשה, ונטל הימנה ונתן על גבה חייב, פחות מכן, בתוך ארבע אמות פטור, חוץ לארבע אמות חייב.

ח עגלה ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים, אחד הפורק ואחד הטוען הרי זה חייב.

ט הזורק בכותל למעלה מעשרה טפחים, והלכה וישבה לה בחור שהוא ארבעה על ארבעה טפחים הרי זה חייב. שאין מטלטלין מרשות לרשות.

י כגון אילו שמשחקין בכדור ברשות הרבים, ויצאה כדור מתחת ידו של אחד מהן חוץ לארבע אמות חייב. קופה ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים, וכן גומה, אין מטלטלין מתוכן לרשות הרבי' ולא מרשות הרבים לתוכן, אבל יורד לתוכן ואוכל. פחות מכאן, תוך ד' אמות פטור, חוץ לד' אמות חייב.

יא לשון ים שנכנס לחצר אין ממלין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים. במי דברים אמורים בזמן שנכנס בפרצה שהיא יתירה על עשר אמות, אבל כפתח אין צריך כלום.

יב סלע שבים גבוה עשרה טפחים אין מטלטלין לא מתוכו לים ולא מים לתוכו, פחות מכן הרי זה מותר, ובלבד שיהא כבית סאתים.

יג הזורק מן הים ליבשה ומן היבשה לים, מן הים לספינה ומן הספינה לים, ומספינה לחבירתה, הרי זה פטור. זרק מן האסתרטא לים פטור. ר' שמעון אומ' אם יש במקום שזרק עומק עשרה טפחים הרי זה חייב, ובבור אפילו עומק מאה אמה הרי זה חייב.

יד ספינה שבים גבוהה עשרה טפחים אין מטלטלין לא מתוכה לים ולא מים לתוכה. ר' יהודה אומ' עמוקה עשרה ואין גבוהה עשרה מטלטלין מתוכה לים, אבל לא מן הים לתוכה.

טו ספינות קשורות זו בזו מעורבין ומטלטלין מזו לזו, הותרו חזרו לאיסורן, חזרו וקשרום בין אנוסין בין שוגגין בין מזידין בין מוטעין חזרו להיתרן. מחצלות פרושות ברשות הרבים מערבין ומטלטלין מזו לזו. הוקפלו חזרו לאיסורן, חזרו ופרסום בין אנוסין בין שוגגין בין מזידין בין מוטעין חזרו להיתרן, שכל מחיצה שנעשת בשבת בין אנוסין בין שוגגין בין מזידין בין מוטעין הרי זו מחיצה.

טז בתים שבספינה חייבין בעירוב, ושאר, שאין להם בתים, הרי הן כשרוין בחצר.

יז לווחים שבספינה אין מטלטלין אותן. אם היו מכסין בהן פירות, או כלים, הרי הן ככסוי כלים, ומטלטלין אותן.

יח לא יתלה אדן בשרשי אילן למעלה מעשרה טפחים ויורד וטובל, אלא אם כן היו רגליו נוגעות בארץ. אבל נתלה הוא בחבל הקשור בסלע, או בספינה, ויורד וטובל.

יט הזורק מרשות הרבים לרשות היחיד ונזכר לאחר שיצא מידו, קלטה אחר, או קלטה כלב, או שנשרפה, ר' מחייב וחכמים פוטרין. מודה ר' לחכמים שאם זרק מרשות היחיד לרשות הרבים שהוא פטור עד שעה שתנוח. זה הכלל כל חייבי חטאות אינן חייבין עד

שתהא תחלתן וסופן שגגה. תחלתן זדון וסופן שגגה, תחלתן שגגה וסופן זדון, פטורין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה. אם יש בשגגה של אחד מהן כדי לעשות מלאכה חייב. כיצד, היה יודע שהיא שבת והזיד במלאכה, זה הוא מזיד האמור בתורה, אם היה מתעסק פטור. שגג בשבת והזיד במלאכה, או שהיה יודע שהיא שבת ונתכוון לעשות בה מלאכה, אבל לא היה יודע שעל אותה מלאכה חייב חטאת, זהו שוגג האמור בתורה.

## פרק יא

א הבונה כל שהו הרי זה חייב. ר' יוסה אומ' אחד נותן את האבן, ואחד נותן את הטיט, הנותן את הטיט הרי זה חייב. הנוטל את האבן ונתנה על גבי דמוס והתקינה לבנין, אע"פ שלא נתן עליה את הטיט הרי זה חייב, והרי היא כקרקע לכל דבר.

ב המכה בפטיש, אחד טפיחה גדולה ואחד טפיחה קטנה הרי זה חייב. רבן שמעון בן גמליאל או' אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה חייב, שכן מרדדין טסין לעבודת המשכן.

ג הקודח והגורר והקוצץ כל שהו הרי זה חייב. ר' שמעון או' עד שיקדיח את כולו, עד שיגור את כולו, עד שיקוץ את כולו. הצר צורה, עד שיצור את כולה. הצובע את העור, עד שיצבע את כולו. המעבד את העור, עד שיעבד את כולו.

ד המכבה והמבעיר הרי זה חייב. הנותן שמן בנר אע"פ שיש בו שמן הרי זה חייב. טלטלו ממקום למקום פטור, הטהו על צדו הרי זה חייב.

ה היו לפניו שתי נרות דולקין, נתכוון לכבות את זה וכבה את זה הרי זה חייב. שתי נרות כבין, נתכוון להבעיר את זה והבעיר את זה חייב. אחד כבה ואחד דולק, נתכוון לכבות את הדולק והבעיר את הכבה, להבעיר את הכבה וכבה את הדולק, הרי זה פטור. נתכוון וכבה את הדולק והבעיר את הכבה בנשימה אחת חייב שתי חטאות. אחד נותן את האור ואחד נותן את העצים ואחד נותן את הקדירה ואחד נותן את המים ואחד נותן את הבשר ואחד נותן את התבלין ובא אחד והגיס, כולן חייבין. אחד נותן את הקדירה ואחד נותן את המים ואחד נותן את הבשר ואחד נותן את התבלין ואחד נותן את האור ואחד נותן את העצים ובא אחד והגיס, שנים האחרונים חייבין.

ו הסורט סרטה אחת על גבי שני נסרים כאחד הרי זה חייב. אמ' ר' עקיבא לא חייבו שתי אותות אלא משם רושם, שכן רושמין על קרשי המשכן לידע אי זהו בן זוגו.

ז כתב אות אחת בראש יריעה מכן ואות אחת בראש יריע' מכן, אע"פ מדביקן זו לזו והן נראות אחת חייב, ואם לאו פטור. כתב אות אחת, ובא אחר וכתב אות אחת, ובא אחר

וכתב אות אחת, אפי' כל השם כולו, אפי' כל הספר כולו, פטור. כתב אות אחת והשלים את השם, אות אחת והשלים את הספר חייב.

ח המקרע על העור כתבנית כתב פטור, הרושם על העור כתבנית כתב חייב. כתב בקלפי אגוזים, בקלפי רמונים, בדם הקרוש, בחלב הקרוש, על עלה זית, ועל עלה חרוב, ועל עלה דלעת, ועל כל דבר שהוא של קיימא חייב. על עלה חזרין, ועל עלה כרישין, ועל עלה בצלים, ועל עלה ירקות, ועל כל דבר שאין של קיימא, או דבר שאין של קיימא על דבר שהוא של קיימא, פטור, עד שיכתוב דבר שהוא של קיימא על דבר שהוא של קיימא.

ט הכותב אות אחת גדולה, אם יש במקומה כדי לכתוב שתי אותות פטור.

י המוחק אות אחת גדולה אם יש במקומה כדי לכתוב שתי אותות חייב. אמ' ר' מנחם בי ר' יוסה זה חומר במוחק שאין בכותב. ובכותב שאין במוחק, חומר בכותב, הכותב לקלקל חייב, והמוחק לקלקל פטור.

יא נפלה דיו על גבי ספר ומחקה, שעוה על גבי פנקס ומחקו, אם יש במקומה כדי לכתוב שתי אותות חייב. והמוחק לקלקל פטור, אין לך שחייב, אלא המוחק על מנת לכתוב. והמוחק על מנת לתקן כל שהו הרי זה חייב.

יב הכותב אות אחת ועשאה שתי אותות, שתי אותות ועשאן אות אחת, הרי זה חייב. נתכוון לכתוב אות אחת ונעשו בידו שתי אותות, שתי אותות, ונעשו בידו אות אחת, הרי זה חייב.

יג כתב שני נקודין ובא אחר וגמרן ועשאן שתי אותות האחרון חייב. כתב על הזוית מבפנים חייב, מבחוץ פטור.

יד המצייר בקלפי פולין ובקליפי תרמוסין פטור.

טו המסרט על בשרו, ר' ליעזר מחייב וחכמים פוטרין. אמ' להם ר' ליעזר והלא בן סטרא לא למד אלא בכך, אמ' לו ומפני שוטה אחד נחייב את כל הפקחין.

טז אחד אוחז בקולמוס, ואחד אוחז בידו וכותב, האוחז בקולמוס חייב, האוחז בידו וכותב פטור. נתכוון לסייעו, האוחז בקולמוס פטור, והאוחז בידו וכותב חייב. שוגג אוחז בקולמוס, ומזיד אוחז בידו וכותב, חייב. מזיד אוחז בקולמוס, ושוגג אוחז בידו וכותב, פטו'.

יז קטן אוחז בקולמוס, וגדול אוחז בידו וכותב חייב. גדול אוחז בקולמוס, וקטן אוחז בידו וכות', פטור. מודה רבן גמליאל לחכמים שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת, אות אחת בשבת ואות אחת ביום טוב, אות אחת בשבת ואות אחת ביום הכפורים, שהוא פטור, שאין שני ימים מצטרפין למלאכה אחת.

יח אחד נותן את הדיו, ואחד נותן את המים, ואחד נותן את הקנקנתום, שנים האחרונים חייבין. אחד נותן את הקנקנתום, ואחד נותן את המים, ואחד נותן את הדיו, שנים האחרונים חייבין. אחד נותן את הדיו, ואחד נותן את הקנקנתום, ואחד נותן את המים, האחרון חייב. אחד נותן את הקנקנתום, ואחד נותן את הדיו, ואחד נותן את המים האחרון חייב. אחד נותן את המים ואחד נותן את הדיו, אחד נותן את הדיו ואחד נותן את המים, אחד נותן את המים ואחד נותן את הקמח, אחד נותן את הקמח ואחד נותן את המים, אחד נותן את המים ואחד נותן את העפר, אחד נותן את העפר ואחד נותן את המים, האחרון חייב דברי ר'. ר' יוסה בי ר' יהודה אומ' האחרון אינו חייב אלא עד שיגבל.

## פרק יב

א האורג שני חוטין על גבי הגס ועל גבי האימרא הרי זה חייב. ר' ליעזר אומ' אפי' אחד. האורג שני חוטין על גבי ספה על רחב שלשה בתים, הרי זה חייב. האורג שלשה חוטין כתחילה הרי זה חייב. למה זה דומה לצלצל קטן שארג בו שני חוטין על רחב שלשה בתים. והאורג שלשה חוטין כתחילה הרי זה חייב.

ב שנים שצדו את הצבי שניהן פטורין, שאין שנים חייבין על מלאכה אחת. צדו הראשון והניחו, צדו השני והניחו, שניהן חייבין. צדו הראשון ונתנו לשני, הראשון חייב והשני פטור.

ג הצד צבי בחצר שיש לה שני פתחים פטור. נעל הראשון את הפתח, ובא שני ונעל את השני, השני חייב והראשון פטור. חזר הראשון ופתח ונעל, הראשון חייב על צדה שניה.

ד הצד צבי חיגר, וחולה, וקטן, פטור, הצד את הישן חייב. הצד יוני שובך ויוני עליה וצפרים שקיננו בטפיחין ובבירה, וכל דבר שמחוסר צידה, חייב. אווזין ותרנגלין ויונים הרדסיות, וכל דבר שאין מחוסר צדה, פטור. הצד זבובין ויתושין חייב, ור' יהודה פוטר.

ה הצד חגבים בשעת הטל פטור, בשעת השרב חייב. לעז' בן מהבאי אומ' אף בשעת השרב אם היו מקלחין פטור. הצד בהמה חיה ועוף מאפר שאינן ברשות אדם, אם היו מחוסרין צדה חייב. מן האפר שברשות אדם, אע"פ שמחוסרין צדה פטור. הפורס מצודה על גבי בהמה חיה ועוף, אע"פ נכנסין לתוכה פטור. לבהמה חיה ועוף, אם נכנסין לתוכה חייב. המפרק בהמה חיה ועוף מן המצודה פטור.

ו שנים שישבו על הפתח, שניהם פטורין, שאין ידוע אי זה מהן קודם. ישב זה ראשון וזה שני הראשון חייב, והשני פטור. ישב אחד על הפתח ובא אחד וצדו מבפנים, היושב

על הפתח חייב, והצדו מבפנים פטור. ישב אחד על הפתח, ובא אחד וישב לו מבפנים, ובא אחר וישב לו מבחוץ, היושב על הפתח חייב, ושנים האחרנים פטורין.

**ז** ישב אחד על הפתח ונמצא צבי בתוכו, אע"פ שמתכוין לישב עד שתחשך, פטור, מפני שקדמה צדה למחשבה. אין לך שחייב, אלא המתכוין לצוד. אם קדמה צידה למחשבה פטור.

**ח** אין לועסין מוסתכי בשבת. אימתי, בזמן שמתכוין לרפואה. אם מפני ריח הפה, הרי זה מותר. לא ישוף אדם סם יבש בשניו. אימתי, בזמן שמתכוין לרפואה, אם מפני ריח הפה, הרי זה מותר.

**ט** החושש בשיניו לא יגמע בהן יין וחומץ ופולט, אבל מגמע ובולע ומטביל כדרכו, ואינו חושש.

**י** החושש בגרונו לא יערערנו בשמן, אבל נותן שמן הרבה לתוך אנגרון ובולע.

**יא** החושש בראשו, וכן מי שעלו בו חטטין, סך הוא את השמן ואינו סך יין וחומץ, שהשמן דרכו לסיכה, יין וחומץ אין דרכן לסיכה.

**יב** סך אדם שמן על גבי מכתו, ובלבד שלא יטול במוך ובמטלית. עושין אלנתית לחולה בשבת. אימתי, בזמן שטרפ' מערב שבת. לא טרפה מערב שבת, אסורה, שאין טורפין בתחלה בשבת. אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר טורפין יין ושמן לחולה בשבת. אמ' ר' שמעון בן לעזר פעם אחת חלה ר' מאיר ובקשנו לעשות לו, ולא הניחני. אמ' לו, רבינו, תבטל דבריך בחייך? אמ' לנו אע"פ שאני אומ' כן, לא מלאני לבי מימי לעבור על דברי חבירי.

**יג** שותין מי זבלים, מי דקלים, וכוס עיקרין, ומדיח בהן פניו ידיו ורגליו. לא ידיח בהן את הסנדל, ר' יוחנן הסנדלר מתיר. רבן שמעון בן גמליאל או' האשה רוחצת בנה ביין, אע"פ שמתכונת לרפואה. רוחץ אדם במי טבריא ובים הגדול, אבל לא במי המשרה ולא בימה של סדום, אימתי, בזמן שמתכוין לרפואה. אם לעלות מטומאה לטהרה, הרי זה מותר.

**יד** לא יתן מים על גבי ספוג ויתן על גבי מכתו, אבל נותן הוא על גבי רגליו, והן יורדין לספוג. נותן אדם מוך יבש וספוג יבש על גבי מכתו, אבל לא גמי יבש ולא כתותין יבשין על גבי מכתו. נותנין מים לתוך קמח קלי, ובלבד שלא יגבל. נותנין שמשמין ואגוזין לתוך הדבש, ובלבד שלא יחבץ. מפרפרין גלוסקין לחולה בשבת, ובלבד שלא יגבל, אבל מחבץ הוא מעשה קדירה ואוכל. מודים חכמים לר' ליעזר שאין עושין אהלים כתחילה ביום טוב, ואין צריך לומ' בשבת. [על מה נחלקו, על המוסיפין, שר' אליעזר אומר אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומ' בשבת], וחכמים אומ' מוסיפין בשבת, ואין צריך לומ'

ביום טוב. ר' לעזר בי ר' שמעון או' המרכיב קנה של מנורה חייב, ושל סיידין פטור. ר' סימאי או' קרן עגולה חייב, ופשוטה פטור. נשמטו לו רצועות מנעל וסנדל, או שנשמט רוב הרגל, הרי זה יחזיר, ובלבד שלא יקשור. סנדל שנפסקה אחת מאזניו, או אחת מתרסיותיו, יוצאין בו. שתים, אסור, מפני מסוי שבת. נפסק עקיבו, או שניטל חוטמו, או שנחלק לשנים, אסור, מפני מסוי שבת. נפסק חוטמו הרי זה יחזיר, ובלבד שלא יקשור.

טו הדגין והגבינין המסודרין על גבי קנים ועל גבי עלין מפרק ואוכל, ובלבד שלא יחזיר. חותל של תמרה ופטליא של גרוגרות מקרע ואוכל, ובלבד שלא יקשור. זה הכלל כל קשר שהוא של קיימא ויכול להתירו באחת מידיו, או שאינו של קיימא ואין יכול להתירו באחת מידיו, [אין חייבי' עליו, עד שיהא קשר של קיימא ואי' יכול להתירו באחת מידיו]. חבל הקשור בפרה קושרו באבוס, והקשור באבוס קושרו בפרה.

טז חבל שבתוך הבית מטלטלין אותו, שבהפתק אין מטלטלין אותו. אם התקינו בעל הבית להיות משתמש בו, מטלטלין אותו. חבל דלי שנפסק אין קושרין אותו, אלא עונבין אותו.

יז מפצעין באיגוזין ומפרדין ברמונים ומחתכין בדבילה משבת לאותה שבת, אבל לא משבת למוצאי שבת, מפני שהוא כמתקן מקדש לחול. ר' יוסה אומ' מפצעין באיגוזין, מפרדין ברמונים ומדיחין בכבושין, ביום הכפורים עם חשיכה, ואינו חושש מפני שהוא כמתקן מקודש לחול. מדיחין כלים משבת לאותה שבת, אבל לא משבת זו לשבת אחרת. כיצד, אכל בהן בלילי שבת, מדיחן שיאכל בהן לשחרית. לשחרית, מדיחן שיאכל בהן לסעודה. לסעודה, מדיחן שיאכ' בהן למנחה. למנחה, לא ידיחן מעתה. הכוסות מדיחן כל היום כולו, מפני שאין קבע לשתייה. מדיחין עשרה כוסות, שאם ירצה ישתה באחת מהן. מציעין עשר מטות, שאם ירצה מסב באחת מהן. של בית רבן גמליאל לא היו מקפלין כלי לבן שלהן, מפני שהן מחליפין.

## פרק יג

א אע"פ שאמרו אין קורין בכתבי הקדש, אבל שונין בהן ודורשין בהן. ואם צריך לו דבר לבדוק, נוטל ובודק. אמ' ר' נחמיה מפני מה אמרו אין קורין בכתבי הקדש, מפני שטרי הדיוטות, שיאמרו בכתבי הקדש אין קורין, קול וחומר בשטרי הדיוטות.

ב היו כתובין תרגום, ובכל לשון, מצילין אותן וגונזין אותן. אמ' ר' יוסה מעשה שהלך ר' חלפתא אצל רבן גמליאל לטבריא ומצאו שהיה יושב על שולחנו של יוחנן בן נזיף ובידו ספר איוב תרגום, והיה קורא בו, אמ' לו ר' חלפתא זכור הייתי ברבן גמליאל הזקן אבי

אביך שהיה יושב על גב מעלה בהר הבית והביאו לפניו ספר איוב תרגום, ואמ' לבניו, וגנזו תחת הנדבך.

ג באותה שעה שלח רבן גמליאל וגנזו, ר' יוסה בי ר' יהודה או' עריבה של טיט כפה עליו. ר' אומ' שתי תשובות בדבר, טיט לא היה בהר הבית, דבר אחר, וכי מאבדין אותן ביד, אלא מניחין אותן במקום התורפה, והן נרקבין מאיליהן.

ד היו כותבין בסם, בסקרא, בקומוס, ובקנקנתום, מצילין אותן וגונזין אותן. הברכות, אע"פ שיש בהן מאותות השם ומענינות הרבה שבתורה, אין מצילין אותן אבל (גונזין) נשרפין במקומן. מכן אמרו כותבי ברכות כשורפי תורה. ומעשה באחד שהיה כותב ברכות ואמרו עליו לפני ר' ישמעאל והלך ר' ישמעאל לבודקו. כשהיה עולה בסולם, הרגיש בו. נטל טומוס של ברכות ונתנו לתוך ספל של מים. כלשון הזה אמ' לו ר' ישמעאל קשה עונש האחרון יותר מן הראשון.

ה הגליונים וספרי מינין אין מצילין אותן מפני הדליקה, אלא נשרפין במקומן, הן והזכרותיהן. ר' יוסה הגלילי אומ' בחול קודר את הזכרותיהן וגונזן, ושורף את השאר. אמ' ר' טרפון אקפח את בני שאם יבאו לידי שאשרפם ואת ההזכרות שבהן, שאפי' הרודף רודף אחרי נכנסתי לבית ע"ז, ולא נכנסתי לבתיהן, שעובדי ע"ז אין מכירין אותו וכופרין אותו, והללו מכירין אותו וכופרין בו, ועליהן אמ' הכתו' ואחר הדלת והמזוזה שמת זכרונך וגו'. אמ' ר' ישמעאל מה אם להטיל שלום בין איש לאשתו אמ' המקום ספר שנכתב בקדושה ימחה על המים, ספרי מינין שמטילין איבה בין ישראל לאביהם שבשמים על אחת כמה וכמה שימחו, הן והזכרותיהן, ועליהן אמ' הכתו' הלא משנאיך ה' אשנא וגו' תכלית שנאה שנאתים וגו'. כשם שאין מצילין אותן מפני הדליקה כך אין מצילין אותן לא מן המפולת ולא מן המים ולא מכל דבר המאבד אותן.

ו ספר שאחז האור בראשו אחד נוטלו וקורא בו, אם כבה, כבה. טלית שאחד האור בראשה אחד נוטלה ומתכסה בה, אם כבתה, כבתה. כלי שאחז האור בראשו אחד נוטלו ומשתמש בו, אם כבה, כבה. ספר שנפל לתוך התנור מטמא את התרומה. מכבין להציל כתבי הקדש, אבל לא לתרומה. ייפה כח קדש מכח תרומה, שהקדש מציל על כולו, תרומה אין מצלת אלא כדרך שמציל מחליו. מצילין מיום טוב לשבת, אבל לא משבת זו לשבת אחרת, ולא משבת ליום טוב, ולא משבת ליום הכפורים, ולא מיום הכפורים לשבת, ואין צורך לומ' מיום טוב לחול.

ז ולא יציל ואחר כך יזמין, אלא יזמין ואחר כך יציל. הציל פת נקייה, אין רשאי להציל פת הדראה, פת הדראה רשאי להציל פת נקייה, ואין מערימין בכך. ר' יוסה בי ר' יהודה

אומ' מערימין בכך. אין מצילין את המת מפני הדליקה. אמ' ר' יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה.

ח השכיח פת בתנור וקדש עליו היום, מצילין הימנו מזון שלש סעודות, ואומ' לאחרים בואו והצילו לכם, ובלבד שלא יעשה עמהן חשבון לאחר שבת. הרודה רודה בסכין, אבל לא במרדה. ר' שמעון בן ננס אומ' פורסין עור של גדי, על גבי שידה תבה ומגדל, שאחז בהן את האור, מפני שהוא מחרך, וחכמים לא הודו לו.

ט נכרי שבא לכבות אין אומ' לו כבה, ואל תכבה. מעשה שנפלה דליקה בחצרו של יוסף בן סימאי משיחין ובאו אנשי קצטרה של צפורי לכבותה ולא הניחן, ירד ענן וכיבה. אמרו חכמים לא היה צריך. אע"פ כן, למוצאי שבת שלח להם סלע לכל אחד ואחד, ולהפרכוס שבהן שלח חמשים דינרין.

י אין משכירין כלים לגוי בערב שבת, וברביעי ובחמישי מותר.

יא אין משלחין איגרות ביד גוי בערב שבת, וברביעי ובחמישי מותר. אמרו עליו על יוסף הכהן שלא נמצא כתב ידו ביד גוי מעולם.

יב מלא מים להשקות בהמתו, משקה אחריו ישראל. ואם בשביל ישראל, אסור. ליקט עשבים להאכיל בהמתו, מאכיל אחריו ישראל. ואם בשביל ישראל, אסור. במה דברים אמורים בגוי שאין מכירו, אבל גוי שמכירו הרי זה אסור, מפני שמרגילו ועושה עמו לשבת אחרת. וכולם שעשאום ישראל בין בשוגג בין במזיד בין מוטעין הרי זה אסור.

יג אין מפליגין בים הגדול פחות משלשה ימים קודם לשבת. במי דברים אמורים ביורד לדבר הרשות, אבל ביורד לדבר מצוה אפי' בערב שבת מותר. פסק עמו על מנת לשבות דברי ר', רבן שמעון בן גמליאל או' אינו צריך. מצור לצידן, ומצידן לצור, אפי' בערב שבת מותר.

יד ספינה הבאה בים אין עולין מתוכה ליבשה, אלא אם כן היו בתוך התחום עד שלא חשיכה. מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה וקדש עליהן היום, אמ' לו לרבן גמליאל מה אנו לירד? אמ' להם צופה הייתי והיינו בתוך התחום עד שלא חשיכה, אלא נטרפה הספינה פעמים הרבה. באותה שעה עשה גוי סקלא לירד בו. אמרו לו מה אנו לירד? אמ' להם הואיל ולא בפנינו עשאו מותרין אנו לירד בו, וירדו בו הזקנים.

טו מלבן של מטה ושל עריסיה ונקליטי המטה ולווחים של סקיבס וכרע של שלחן ויד של סכין הרי זה לא יחזיר, ואם החזיר, פטור, ובלבד שלא יתקע, ואם תקע חייב חטאת. רבן שמעון בן גמליאל אומ' אם היו רפין נוטל ומחזיר.

טז מטלטלין את השופר להשקות בו את התינוק, מטלטלין את הקרקש ואת הפינקס ואת המראה לכסות בהן כלים. ואין רואין במראה בשבת, ואם היתה קבועה בכותל מותר.
יז אין מקרקשין לא את הזוג ולא את הקרקש לתינוק בשבת. אין מטלטלין לא את המקבת ולא את המפסלת ולא את המקדח ולא את הקשתנית. לא יכה במקבת על גבי מפסלת, ולא יקדיח בקשתנית כדרך שעושה בחול. כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה הרי הן ככל הכלים ומטלטלין אותן. כיפת בין חקוק ובין שאינו חקוק מטלטלין אותן בשבת, ולא אמרו חקוק אלא לענין טומאה. מדוכה, אם יש בה שום מטלטלין אותה, ואם לאו אין מטלטלין אותה. רבן שמעון בן גמליאל או' מדוכה קטנה הניטלת על גבי שלחן הרי היא כקערה, ומטלטלין אותה. ר' יוסה אומ' צרור המקורזל כזית, כאגוז, וכביצה, נוטלו ומקנח בו את רגליו. ר' ישמעאל בי ר' יוסה אומ' משם אביו מלוא היד.

## פרק יד

א בראשונה היו אומ' שלשה כלים ניטלין בשבת, מקצוע של דבילה, וזומא לסטרון של קדירה, וסכין קטנה שעל גבי שלחן. חזרו להיות מוסיפין והולכין עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת, חוץ מן המסר הגדול, ויתד של מחרישה. רבן שמעון בן גמליאל אומ' אף האינן של ספינה, ר' יוסה אומ' אף צפורן גדולה, ר' נחמיה אומ' אפילו טלית, אפילו תרוד, אין ניטלין אלא לצורך. ר' לעזר אומ' בית שמיי אומ' אין ניטלין אלא לצורך, ובית הלל אומ' לצורך ושלא לצורך. דלת שידה תיבה ומגדל נוטלין ולא מחזירין. דלת [לול] ובית התרנגלין לא נוטלין ולא מחזירין.
ב מטה שנשברה, היא ושבריה מותרין ליטול בשבת. טרקוש שנשבר, הוא ושבריו ניטלין בשבת. מגופת חבית שנשברה, היא ושבריה ניטלין בשבת. ולא יספות שבר ולא יסמוך בה כרעי המטה, ולא יכסה בה את הכלים. זרקה לאשפה, היא ושבריה אין ניטלין בשבת.
ג שברי תנור ישן אין ניטלין בשבת דברי ר' מאיר, ר' יוסה אומ' ניטלין. העיד ר' יוסה משם ר' ליעזר בן יעקב על שברי תנור ישן שניטלין בשבת ועל כסויו שאין צריך בית יד. אין נוטלין במוט בשבת, אבל נוטלין בשנים. שלשה, וארבעה אסור. קנה שהתקינו בעל הבית להיות פותח ונועל בו, אם היה קשור ותלוי פותחין ונועלין בו, ואם לאו אין פותחין ונועלין בו. רבן שמעון בן גמליאל אומ' מותקן אע"פ שאינו קשור, ואע"פ שאינו תלוי. מקל שעשה בראשו מסמר להיות נוטל בו את הפת מאפיפירות הרי היא כדוקרן,

ומטלטלת בחצר. משלשלין את המשלית להעלות בה כלי, או קיתון, כלכלה לישב עליה תרנגולת. בהמה שנפלה לתוך הבור עושין לה פרנסה במקומה, בשביל שלא תמות.

ד אין מפנין את האוצר כתחילה בשבת, אבל עושה בו שביל, כדי שיהא נכנס ויוצא. חצר גדולה שירדו בה גשמים והיה בה בית האבל, או בית המשתה, מביא תבן בקופה ומרדיד, ובלבד שלא ירדה בידו ובקופה, כדרך שעושה בחול. נסרים ששיגמן אע"פ שפין ואע"פ מותקנין מטלטלין אותן, חבילה של גמי וכנה של שבחין וטומוס של שטרות ועורות שאין עבודין, אם התקינן בעל הבית מטלטלין אותן, ואם לאו, אין מטלטלין אותן. ר' יוסה אומ' עורות עבודין ושאין עבודין מטלטלין אותן, אבל גיזי צמר ועניצי פשתן ולשונות של ארגמן ומוכין אין מטלטלין אותן.

ה מטלטלין את החדש בשבת, ומטלטלין מעשר שני בירושלם, אבל לא בגבולין. מעלין את המדומע באחד ומאה. ר' שמעון בן לעזר או' נותן עיניו באחד מהן ואוכל את השאר.

ו שברי עריבה, לכסות בהן את החבית, ושל סכוכית, לכסות בהם את הפך, ר' יהודה או' ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן. שברי עריבה, לצוק לתוכן מקפה, ושל זכוכית, לצוק לתוכן שמן לתינוק.

ז חבית שנתגלתה ואבטיח שניקר נוטלן ומניחן במקום המוצנע.

ח מטלטלין את החצב, מפני שהו מאכל צבאין, ואת החרדל, מפני שהוא מאכל יונים. רבן שמעון בן גמליאל אומ' מטלטלין שברי זכוכית, שהוא מאכל נעמיות. אמ' לו ר' נתן אם כן יטלטלו חבילי זמורות, מפני שהוא מאכל פילין. זה הכלל כל שהוא מן המוכן מטלטלין אותו, וכל שאינו מן המוכן אין מטלטלין אותן.

ט מים שנתגלו מטלטלין אותן, מפני שהן ראוין לבהמה דברי ר' מאיר. ר' שמעון בן לעזר או' כל עצמן אסור לקיימן, מפני סכנת נפשות.

י חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים, אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן, ואם לאו, אין מטלטלין אותן. רבן שמעון בן גמליאל אומ' אם ניטלין באחת יד, מטלטלין אותן, ואם לאו, אין מטלטלין אותן.

יא חבילי איזוב הסיאה והקורנית שהכניסן לעצים אין אוכל מהן בשבת, למאכל בהמה, אוכל מהן. קוטים, קוטים ואוכל, ובלבד שלא יקטום בכלי. מולל ואוכל, ובלבד שלא ימלול ביד דברי ר' יהודה, וחכמים אומ' מולל בראשי אצבעותיו ואוכל, ובלבד שלא ימלול בידו הרבה, כדרך שעושה בחול. וכן בחמתא, וכן בפיגם, וכן בשאר כל התבלין.

יב שחלים שטרפן מערב שבת נותן לתוכן חומץ ושמן ואין טורף, אלא מערב וממשך את החמיתה ונותן לתוכן.

יג חרדל ששחקו מערב שבת מביא דבש ונותן לתוכו, ואין טורף אלא מערב.
יד שום שרסקו מערב שבת מביא גריסין ונותן לתוכו ואין טורף אלא מערב.
טו אין כותשין את המלח במדוך של עץ, אבל מרסק הוא ביד של סכין, בעץ הפרוד, ואינו חושש.
טז אין מרסקין דבילה וגרוגרת וחרובין לפני זקנים בשבת, אבל מרסק הוא ביד של סכין, בעץ הפרוד, ואינו חושש. המולל מלילות מערב שבת מנפח על יד על יד ואוכל, אבל לא בקנון ולא בתמחוי. המולל מלילות מערב יום טוב מנפח בקנון ובתמחוי, אבל לא בטבלה ולא בנפה ולא בכברה, כדרך שעושה בחול. ר' דוסתיי בר' יניי אמ' משם ר' ליעזר מוללין על המלול ומציעין על המוצע ואופין על האפוי ומבשלין על המבושל.

## פרק טו

א אין עוקרין בהמה חיה ועוף מרשות היחיד, ואין צריך לומר מרשות הרבים, אבל דוחין בהן עד שיכנסו. כופין את הסל בפני האפרוחין שיעלו ושירדו, עלה, אסור לטלטלו.
ב כיצד מסייעין את הבהמה ביום טוב, נופחין בחוטמו ונותנין דד לתוך פיו, ואוחד בולד שלא יפול. רבן שמעון בן גמליאל אומ' מרחמין היינו בהמה טהורה ביום טוב.
ג קושרין את הטבור. ר' יוסה או' נוהגין היינו אף חותכין. טומנין את השלייא, כדי שלא יוצן הולד. כגון בספלי של שמן ובכסות ובקופה של תבן.
ד מהלקטין למילה. ר' יהודה אומ' אם לא הלקיט חייב מיתה. וכורך עליה חוטי צמר וחוטי פשתן, ובלבד שלא יקשור. ומזלף עליה את החמין, ולא עוד אלא שאדם מזלף את החמין על גבי מכתו. שכל זמן שעוסק במילה חוזר אף על הציצין שאין מעכבין את המילה, פרש אין חוזר אלא על ציצין המעכבין את המילה בלבד.
ה בן שבעה דוחין עליו את השבת, בן שמנה אין דוחין עליו את השבת. ספק בן שבעה ספק בן שמונה, אין דוחין עליו את השבת. בן שמונה הרי הוא כאבן, ואין מטלטלין אותו, אבל אמו שוחה עליו ומניקתו.
ו אין גורר טומאה מן המת לא באדם ולא בכלים, אין מטמא לא בזיבה ולא בצרעת, אין זוקק לייבום ואין פוטר מן הייבום, ואינו מאכיל בתרומה [ואין] פוסל בתרומה, ואינו נוחל ואינו מנחיל, פרש ממנו אבר הרי הוא כאבר מן החי, ובשר, הרי הוא כבשר מן החי. זה הכלל כל זמן שהוא חי אינו לא כחי ולא כמת, מת, הרי הוא כמת לכל דבר.
ז אי זהו בן שמונה, כל שלא יצאו לו חדשיו. ר' אומ' סימניו נכרין בו, צפרניו ושערו שלא גמרו. כדרך שבן שמונה באדם נפל, כך בן שמנה בבהמה גסה נפל, ובן ארבעה

בדקה. רבן שמעון בן גמליאל אומ' כל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל שנאמ' ופדוייו מבן חדש תפדה, וכל ששהה שמונה ימים בבהמה אינו נפל שנ' ומיום השמיני והלאה ירצה וגו'.

ח נסית לראשון ומת, לשני ומת, לשלישי לא תנשא דברי רבי, רבן שמעון בן גמליאל אומר לשלישי תנשא, לרביעי לא תנשא. היתה יולדת זכרים והן נמולין ומתין, מלה ראשון ומת, שני ומת, שלישי תמול, רביעי לא תמול. מעשה בארבע אחיות בציפרי שמלה ראשנה ומת, שני' ומת, שלישי' ומת, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו רביעית לא תמול. אמ' ר' נתן כשהייתי במזגת של קפוטקיא היתה שם אשה אחת שהיתה יולדת זכרים והן נמולין ומתין, מלה ראשנה ומת, שני ומת, שלישי הביאתו לפני, ראיתיו שהוא ירוק, נסתכלתי בו ולא מצאתי בו דם ברית, אמרו לי מה אני למולו, אמרתי להם המתינו לו עד שיכנס בו דם. המתינו לו ומלוהו וחיה, והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי.

ט המשוך צריך שימול. ר' יהודה או' משוך לא ימול, מפני שהוא מסוכן. אמרו לו הרבה מלו בימי בן כוזבא והיו לו בנים ולא מתו, שנ' המול ימול אפי' מאה פעם, ואו' ואת בריתי הפר, לרבות את המשוך. ומי שנולד מהול, ומי שנתגייר מהול, ותינוק שעברה זמנו, ושאר כל הנמולין, אין מלין אותן אלא ביום. ר' לעזר בר' שמעון אומ' בזמנן אין מלין אותן אלא ביום. עיברה זמנן מלין אותן בין ביום בין בלילה. רבן שמעון בן גמליאל אומ' אם היה מסורבל בבשר, רואין אותן בשעה שמתקשה, אם נראה ערל מלין אותו, ואם לאו, אין מלין אותו. אמ' ר' יוסה מנין למילה שהיא ממקום פרי, שנ' וערלתם ערלתו את פריו, וכת' וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו, ממקום שהולד ניכר אם זכר אם נקבה משם מלין אותו. אמ' ר' שמעון בן לעזר לא נחלקו בית שמיי ובית הלל על מי שנולד מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית, מפני שהיא ערלה כבושה, על מה נחלקו, על גר שנתגייר כשהוא מהול, שבית שמיי או' צריך להטיף ממנו דם ברית, ובית הלל אומ' אין צריך להטיף ממנו דם ברית.

י אמ' ר' שמעון לא נחלקו ר' ליעזר ור' יהושע על מי שהיה למול אחר השבת ומלו בשבת שהוא חייב, על מה נחלקו, על מי שהיה לו למול בערב שבת ומלו בשבת, שר' ליעזר מחייב חטאת, ור' יהושע פוטר. אמ' לו ר' ליעזר אי אתה מודה במי שהיה לו למול אחר שבת ומלו בשבת שהוא חייב, שהחליף את זמנו. אמ' לו ר' יהושע לא אם אמרת במי שהיה לו למול אחר שבת ומלו בשבת שהוא חייב, שאינו בקום מול, תאמר במי שהיה לו למול ערב שבת ומלו בשבת יהא חייב, שכן בקום מול. אמ' לו ר' ליעזר נותר יוכיח,

שמאמש בקום אכול, ואם אכלו למחר הרי זה חייב. אמ' לו ר' יהושע לא אם אמרת בנותר שאינו בקום אכול בו ביום, תאמר במילה שכל היום בקום מול.

**יא** מפקחין על ספק נפש בשבת, והזריז הרי זה משובח, ואין צריך ליטול רשות מבית דין. כיצד נפל לים ואין יכול לעלות, טבע' ספינתו בים ואין יכול לעלות, יורדין ומעלין אותו משם, ואין צריך ליטול רשות בית דין.

**יב** נפל לבור ואין יכול לעלות, עוקרין לו חוליה ויורדין ומעלין אותו משם, ואין צריך ליטול רשות בית דין. תינוק שנכנס לבית ואין יכול לצאת, שוברין לו דלתות הבית, ואפי' היו של אבן, ומוציאין אותו משם, ואין צריך ליטול רשות בית דין. מכבין ומפסיקין לדליקה בשבת, והזריז הרי זה משובח, ואין צריך ליטול רשות בית דין.

**יג** מי שנשכו נחש קורין לו רופא ממקום למקום ושוחטין לו תרנגולת וגוזזין לו כרישין, אוכל ואין צריך לעשר דברי ר', רבן שמעון בן גמליאל [אומר] צריך לעשר.

**יד** מחמין חמין לחולה בשבת, בין להשקותו בין לרפאותו, ואין אומ' המתינו לו שמא יחיה, אלא ספיקו דוחה את השבת. ולא ספק שבת זו, אלא ספק שבת אחרת, ואין אומ' יעשו דברים בגוים ובקטנים, אלא בגדולים שבישראל. אין אומ' ייעשו דברים הללו על פי נשים, על פי כותים, אלא מצרפין דעת ישראל עמהן.

**טו** אמ' ר' יוסה מנין לפיקוח נפש שדוחה את השבת, שנ' את שבתתי תשמרו, יכול מילה ועבודה ופיקוח נפש, ת"ל אך, חלק, פעמים שאתה שובת, ופעמים שאי אתה שובת. ר' ליעזר או' מילה דוחין עליה את השבת, מפני מה, מפני שחייבין עליה כרת לאחר זמן. והרי דברים קל וחומר ומה על אבר אחד ממנו דוחין את השבת, דין הוא שידחה שבת על כולו. אמרו לו ממקו' שבאת, מה להלן ודיי ולא ספק, אף כאן ודיי ולא ספק. אמ' ר' עקיבא וכי במה החמירה תורה בעבודה, או בשבת, החמירה בעבודה יותר מבשבת, שעבודה דוחה את השבת ואין שבת דוחה אותה, והרי דברים קל וחומר ומה עבודה שדוחה את השבת ספק נפשות דוחה אותה, שבת שעבודה דוחה אותה, אינו דין שספק נפשות דוחה אותה, הא למדת שספק נפשות דוחה את השבת.

**טז** ר' אחא אמ' משם ר' עקיבא הרי הוא אומ' אם במחתרת ימצא הגנב וגו', בעל הבית מהו ודיי או ספק, הוי או' ספק, אם הורגין נפש להחיות נפש בספק, דין הוא שידחו את השבת להחיות נפש בספק, הא לא נתנו מצות לישראל אלא לחיות בהן, שנ' אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, וחי בהן ולא שימות בהן. אין כל דבר עומד בפני פקוח נפש, חוץ מע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים. במי דברים אמורים שלא בשעת השמד, אבל בשעת

השמד אפי' מצוה קלה שבקלות אדם נותן נפשו עליה, שנ' ולא תחללו את שם קדשי וגו' ואומ' כל פעל ה' למענהו.

## פרק טז

א אמ' ר' יהודה אימתי אמרו נותנין לתלויה ביום טוב, בזמן שנתן לתוכה מערב יום טוב, לא נתן לתוכה מערב יום טוב, לא יתן לתוכה ביום טוב. רבן שמעון בן גמליאל או' טורף אדם חבית יינה בשמריה ונותן לתלויה ביום טוב.

ב מצננין את הביצה בסודרין ובכל דבר המטלטל. נוטל בכברה ונותן לתוך האבוס, ר' ליעזר בן יעקב או' אין מערין לכברה בשבת.

ג אין שורין את החלתית בשבת. ר' יוסה או' בצונן מותר, בחמין אסור. אין מזלחין את הבית בכל מיני זלחין, אבל ממלא חבית מים ושופך ושונה, ואינו חושש.

ד גורפין מלפני הפטם, ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי ר' דוסה, וחכמים או' בין כך ובין כך אין מסלקין לצדדין.

ה הקש שישן עליו מערב שבת מנענעו בידו בשבת, לא ישן עליו מערב שבת לא ינענענו בשבת בידו. מכבש של בעלי בתים שהתירו להיות נוטל הימנו את הכלים, נוטל את המקל ואת הלוחים ומחזירן לשידה, מפני שהן כלים.

ו כלי שיש בו דברים הניטלין ודברים שאין נטלין נוטלו ונוטלן הימנו, ומחזירו למקומו.

ז בית הלל אומ' מגביהין מעל השלחן עצמות וקלפין, בית שמיי אומ' מסלק את הטבלה כולה ומנערה. זכריה בן אבקילס לא היה נוהג לא כדברי בית שמיי ולא כדברי בית הלל, אלא נוטל ומשליך לאחר המטה. אמ' ר' יוסה ענותנותו של ר' זכריה בן אבקילס היא שרפה את ההיכל.

ח מקנחין בזנב הסוס ובזנב הפרה ובזנב שועל ובמפה של קוצין ובסיער של שועין, ובלבד שלא יקנח בידו ובמפה, כדרך שעושה בחול.

ט פירות שנתפזרו מלקט אחד אחד ואוכל. נתערבו לו פירות בפירות, בורר ואוכל, בורר ומניח על השלחן, בורר ומשליך לפני בהמתו. ביררן אילו בפני עצמן ואילו בפני עצמן, או שליקט מתוכן עפר וצרורות, הרי זה חייב.

י פגה שטמנה בתבן, וכן חררה שטמנה בגחלים, אם מגולה מקצתה נוטל, ואם לאו, אינו נוטל. אלעזר בן תריי או' תוחבן בשפוד, או בסכין, ונוטלן בשבת.

יא אין מטבילין את המים ביום טוב, ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת דברי ר', וחכמים אומ' מטבילין את המים ביום טוב, ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת, אבל לא להטבילן.

יב כלים שנטמאו באב הטומאה אין מטבילין אותן ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת, אבל ממלא הוא כוס, או דלי, או קיתון, לשתות, ומחשב עליהן ומטבילן. טובל כדרכו מטומאה חמורה, ואין צריך לומ' מטומאה קלה.

יג קורע אדן את העור שעל פי החבית של יין ושל מורייס, ובלבד שלא יתכוין לעשות זינוק. אין פותחין לפסין סתומות, רבן שמעון בן גמליאל מתיר.

יד אין סכין את הכלים בשביל לייפותן, אם לנאותן להתעטר בהן מותר. לא יתן אדן שמן על גבי טבלה של שיש להתעגל עליה, לפי שאין סכין ואין נופחין ואין מדיחין את הקרקע ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת.

טו הרוחץ במערה ובמי טבריה מסתפיג אפי' בעשר לנטיאות, ולא יביאם בידו. וכן עשרה בני אדם כמידה הזאת, ואם צריך להן ממתין להן עד שיגובו, ונוטלן ובא לו.

טז לא יתן אדן שמן על גבי ראשו וילך למרחץ, אבל סך כל גופו ומקנח כל גופו אבר אבר.

יז מוליך אדן שמן הרבה באלנטיאות הרבה למרחץ וסך כל גופו אבר אבר ומקנח כל גופו אבר אבר, ואינו חושש.

יח רבן שמעון בן גמליאל או' טרקלין שהשיקה מערב שבת מטייל בה בשבת, לא השיקה מערב שבת אין מטייל בה בשבת.

יט אין מגרדין במגרדת ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת, רבן שמעון בן גמליאל מתיר. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל או' אם היו מלוכלכות בטיט ובצואה מגרדן, כדי שלא יטנפו את כליו.

כ הרוחץ במי טבריה לא יזלפו עליו אחרים, אבל מזלף על ידי עצמו, רבן שמעון בן גמליאל אומ' אף לא יזלף הוא על ידי עצמו, מפני שמרבה הבל ומכבד את הקרקע, אבל רוחץ כדרכו ועולה.

כא ר' שמעון בן לעזר אומ' בית שמיי או' אין הורגין את המאכולת בשבת, ובית הלל מתירין.

כב וכן היה רבן שמעון בן גמליאל או' בית שמאי או' אין פוסקין צדקה לעניים בשבת בבית הכנסת, אפילו להשיא יתום ויתומה, ואין משדכין בין איש לאשתו ואין מתפללין על החולה בשבת, ובית הלל מתירין. המפלה את כליו הרי זה מולל וזורק, ובלבד שלא יהרג, אבא שאול אומ' נוטל וזורק, ובלבד שלא ימלול. לא יפלה אדם את כליו ברשות הרבים, מפני הכבוד, ר' יהודה אומ' אף בחול. אין עושין אפקטויזין לרשות הרבים, מפני הכבוד. לא ישטוח אדן את כליו ברשות הרבים לנגבן, אפי' מן הזיעה. אין רצין בשבת כדי להתעמל, אבל מטייל כדרכו, ואינו חושש, ואפי' כל היום כולו.

כג בהמה שאכלה פירות, אפי' כל היום כולו, מטיילין אותה בחצר, בשביל שלא תמות.
כד אין מבקרין את המומין ביום טוב, ואין צריך לומ' בשבת. אם לבו ביום, מבקרין את המומין בשבת, ואין צריך לומ' ביום טוב.

## פרק יז

א כתב המהלך תחת הצורות ותחת היוקנאות אין מסתכלין בו. ולא עוד אלא אף בחול אין מסתכלין ביוקנאות, משם שנ', אל תפנו אל האלילים וגו'.
ב ר' לעזר בנו של ר' יוסי הגלילי או' אם ראית צדיק שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותה הדרך הקדים על ידיו שלשה ימים, או אחר על ידיו שלשה ימים, כדי שתצא לדרך עמו, מפני מה, מפני שמלאכי שלום מלוין אותו, שנ' כי מלאכיו יצוה לך וגו'.
ג ואם ראית רשע שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת הדרך הקדים עליו שלשה ימים, או אחר עליו שלשה ימים, כדי שלא תצא עמו לדרך, מפני מה, מפני שמלאכי סטן מלוין אותו, שנ' הפקד עליו רשע.
ד ר' שמעון בן לעזר או' השושבינין וכל בני חופה מפייסין על מנותיהן, שאם הותירו מחזירין אותן לשידה. מפיס אדם את ארחיו, ואורחיו מפייסין זה עם זה, כדי שיטול חלקו תחלה, לא שיטול חלקו ושל חבירו.
ה מחשב אדם יציאותיו, כמה הוציא בתוך ביתו, וכמה הוציא לפועליו, וכמה הוציא לאורחיו, מן הכותל שהו לשעבר, אבל לא מן הכותל שהו לעתיד לבא.
ו מונה אדם את ארחיו, כמה בחוץ וכמה בפנים, וכמה מנות צריך להתקין להן, מן הכתב שעל גבי הכותל, אבל לא מן הטבלה ולא מן הפנקס, כדרך שעושה בחול.
ז מוציא אדם ממה שיש לו בתוך ביתו ונותן לפני האורחין, כגון אגוזין תמרים וקליות, ר' לעזר או' או חסר או יתר.
ח המכתמין שבכרכין אין קורין בהן. אם היה דבר שהו צורך מדינה מותר.
ט כל חשבונות שהו צריך להן, בין שעברו ובין לעתיד לבא, אין מחשבין אותן בשבת. חשבונות שאינן אלא מה בכך מחשבי' אותן בשבת.
י לא יטייל אדן על שפת כל המדינה כדי שתחשך ויכנס וירחוץ, ולא על התחום כדי שתחשך ויביא פירות, אבל מחשיך הוא לשמור, ומביא פירות בידו, ואינו חושש.
יא לא יאמר אדן לחבירו הנראה (כדי) שתעמוד עמי לערב, ר' יהושע בן קרחה אומ' או' אדם לחבירו הנראה שתעמד עמי לערב.
יב אין מחשיכין על התחום להביא את הבהמה. אם היתה חוץ לתחום קורא לה והיא באה.

יג מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה. זה הכלל א' אבא שאול כל שאני זכיי באמירתו רשיי אני להחשיך עליו. ועל עסקי המת, להביא לו ארון ותכריכין. ואו' לו אם לא מצאת במקום פלני הבא ממקום פלני, אם לא מצאת במנה הבא במאתים. ר' יוסה בי ר' יהודה או', ובלבד שלא יאמר לו סכום ממכר.

יד גוי שהביא חלילין בשביל ישראל בשבת לא יספד בהן אותו ישראל, אבל ישראל אחר מותר.

טו עשו לו ארון וחפרו לו קבר לא יקבר בהן אותו ישראל, אבל ישראל אחר מותר.

טז פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו, בשוגג יאכלו במזיד לא יאכלו, ר' נחמיה או' חזרו למקומן יאכלו, למקום אחר לא יאכלו. החזירן חרש שוטה וקטן, בין למקומן בין למקום אחר, יאכלו.

יז כלים ששבתו בעיר, וכן כלים של אחרים ששבתו בתוך העיר, הרי אילו כאנשי העיר, ויש להם אלפים אמה לכל רוח. מה שהביא הגוי מחוץ לתחום לא יזיזם ממקומן.

יח נותנין כלי מיקר וכלי מתכות על גבי כריסיו של מת ופוקקין לו את נקביו, ועליו אמ' שלמה עד אשר לא ירתק וגו'.

יט ר' שמעון בן לעזר או' הרוצה לאמץ את עיני המת בשבת נופח יין בחוטמיו, ונותן שמן בשני ריסי עיניו, והן מתאמצות מאיליהן. וכן היה ר' שמעון בן לעזר אומ' אפי' קטן בן יומו חי מחללין עליו את השבת, ואפי' דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת, שכל זמן שאדם חי, עוסק במצות, לפיכך מחללין עליו את השבת, מת בטל מן המצות, לפיכך אין מחללין עליו את השבת. וכן היה ר' שמעון בן לעזר או' אפי' קטן בן יומו אין משמרין אותו לא מן החולדה ולא מן העכברים, שהכלב רואה אותו ובורח, נחש רואה אותו ובורח, ואפי' עוג מלך הבשן מת משמרין אותו מן חולדה ומן עכברים, שכל זמן שאדם חי מוראו מוטל על הבריות, שנ' ומוראכם וחתכם יהיה וג', מת בטל מוראו מן הבריות.

כ (פי"ח בכי"ע) מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי, ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור. הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלין בשבת, ושאין ניטלין מתיר את החבלים, והשקים נופלים. ר' שמעון או' היה עליו שלוף מלא נכנס תחתיו ומפרקו. במי דברים אמורים בגוי שמכירו, אבל גוי שאין מכירו מהלך אחריו עד שמגיע לביתו.

כא אי זו היא המראה, כל זמן שמרביצו ופוקס את צוארו ונותן מים וכרשנין כאחד.

כב אי זו היא הלעטה, כל שמאכילהו מעומד ומשקהו מעומד, ונותן מים בפני עצמן וכרשנין בפני עצמן.

כג מהלקטין אווזין ותרנגלין ויונים דורסיות ונותנין לפניהם מים, ואין צריך לומ' שמלקיטין. אין מלקיטין ליוני שובך וליוני עלייה ולצפרין שקיננו בטפיחין ובבירה, אין נותנין לפניהם מים, ואין צריך לומ' שאין מהלקטין.

כד נדרי שבת מפירין אותן בשבת, מפני מה אמרו נדרי שבת מפירין אותן בשבת, שאם חשיכה ולא הפר אינו יכול להפר.

כה המשמר זרעים מפני עופות, ומקשאות מפני חיה, משמר כדרכו בשבת, ובלבד שלא יספק ולא ירקד ולא יטפיח, כדרך שעושה בחול.

כו השוכר את הפועל לשמר לו את הפרה ולשמר לו את התינוק, לא יתן לו שכרו של שבת, לפיכך אין אחריותו עליו בשבת.

כז אם היה שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע, נותן לו שכרו של שבת, לפיכך אחריותו עליו בשבת.

כח לא יאמר לו תן לי שכרי של שבת, אלא או' לו תן לי של עשרה ימים.

כט לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין. ברשות היחיד, ואין צריך לומר ברשות הרבים.

סליק פירקא

וסליקא מסכתא דשבת

בריך רחמנא דסייען